

VAKOK VILÁGA

MTR 1666

A VAKOK ÉS GYENGÉNLTŐK
ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK
FOLYOIRATA

ELŐFIZETHETŐ A
A MEGYEI SZERVEKNEL
ÉS A VAKOK
ÉS GYENGÉNLTŐK
ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK
KIADÓHIVATALÁNÁL:
BUDAPEST XIV., MAJUS 1. ÚT 47.
TELEFON: 210-440

L. Braille

XLVIII. évfolyam
1987 * 10. szám

OLVASÓI-SZERKESZTŐI TALÁLKOZÓ

**ÉRTESÍTJÜK OLVASÓINKAT, HOGY 1987. DECEMBER 11-ÉN,
PÉNTEKEN ESTE 18 ÓRAKOR SZÖVETSÉGÜNK
BP.-I SZÉKHÁZÁBAN
(BP. XIV., MÁJUS 1. ÚT 147.)**

OLVASÓI-SZERKESZTŐI

**TALÁLKOZÓT TARTUNK
MINDEN ÉRDEKLŐDŐT SZERETETTEL VÁRUNK**

SZERKESZTŐSÉG

GERDELICS FERENC

Tudósítás

A VGYOSZ központi elnökségének 1987. augusztus 27-i üléséről

Jelen voltak: dr. Jáksó László elnök; Barna Zoltán és Csengeri József alelnökök; dr. Bódi István főtitkár; Erhart Józsefné dr. Molnár Katalin; Gerdelics Ferenc; dr. Hohl József; Kiss Sándor; Lak István; Nagy Ernő; Pinviczki György; dr. Szabó Károly; dr. Szél Lajos; elnökségi tagok; dr. Molnár Antal elnökségi póttag, valamint Daru Gerőné hivatalvezető-helyettes; Pálfi Lászlóné, az MSZMP alapszervezetének titkára; Nyúl Győző SZB-titkár; továbbá az első napirendi pont tárgyalásánál Csák Valéria főelőadó és Horváth Dániel műszaki előadó.

A tárgysorozat első pontjában Csák Valéria ismertette a szövetség segédeszköz-bizottságának jelentését.

A folyamatos segédeszköz-akcióban 100 db kazettás magnetofonra és 30 síkírógépre kért javaslatot a bizottság a szövetség megyei szervezeteitől; a fenti eszközöket a megyei szervezetek taglétszámát figyelembe véve osztották el. Szövetségünk ebben az esztendőben is minden igénylőnek 1600 forint támogatást nyújt. Az előterjesztéseknél az idén 4000 forintos egy főre jutó jövedelmet vett figyelembe a bizottság. Eddig 90 kazettás magnetofonra és 30 írógépre érkezett be igény. Picht írógépekre ebbe az évben nem kellett előterjesztést tenni, ezeket 436 fo-

rintos kedvezményes áron bármelyik sorstárs megvásárolhatja. Sajnos, ezt a kedvezményt nem lehet a továbbiakban fenntartani, mert a MIGÉRT vállalat ezeket a gépeket csak 1900 forintos áron tudja részünkre számlázni. A Braille-táblákat továbbra is díjtalanul bocsátjuk a tagok rendelkezésére. A gyengénlátókat érdekli, hogy újabban nyolcszoros nagyítású, állványos nagyítókat vontunk be a segédeszköz-akcióba. Szeretnénk, ha ezt a praktikus eszközt minél többen igényelnék.

Horváth Dániel tájékoztatta a testületet, hogy a Televízió „Kis ötlet, nagy segítség” c. pályázatára 32 pályamű érkezett be. Néhányan mintadarbokat is küldtek, mások leírásokban közölték ötleteiket, újtásaikat.

A pályázatokat 1987. aug. 26-án 12 tagú zsűri bírálta el. Az első hat helyezettet díjazták, az alábbiak szerint:

1. Libertas öninjektáló készülék (elsősorban cukorbetegek számára) 20 000 forint.
2. „OPTON” telefonadapter (hangjelzéses berendezés, mely a telefonalközpont-kezelők munkáját könnyíti meg). 15 000 forint.
3. Számítógépes nyomdatechnika fejlesztése. 10 000 forint.
4. A díjat a szitatechnika készítője kapta, ezzel az eljárással egyszerű papírra tér-

kép, vagy bármilyen más tapintható rajzolat készíthető, tetszőleges számban. 8000 forint.

5. Ezt a díjat a változtatható nagyítású nagyítóberendezés készítője kapta. 5000 forint.

6. Pontírógéphez csatlakoztatható DIMO-szalagadapter. 2000 forint.

Az elfogadott pályázatokban leírt eszközök gyártásához kivitelezőket keresnek.

Dr. Hohl József tanár, a technikai bizottság elnöke ismertette testületének egyéves tevékenységét, mely elsősorban a számítógépes technika vakok részére történő alkalmazására és fejlesztésére irányult.

A tárgysorozat következő pontjában Nyúl Győző, az oktatási bizottság vezetője adott tájékoztatást a látássérült gimnáziumi tanulóknak, valamint egyetemi és főiskolai hallgatók számára nyújtott támogatásról és a tanulmányi eredményekről. Az 1986—87. tanévben középiskolásaink 3,8-as, felsőfokú tanulmányokat végző fiataljaink pedig 3,75-ös átlageredményt értek el. A gyógymaszszór tanfolyam elmúlt évben végzett hallgatóit sikerült elhelyezni.

Újabb eredmény, hogy a „Számalk” segítségével három tagtárs sikeresen végzi a hároméves programozói szakot és várható, hogy a most induló tanévben újabb két látássérült személyt vesznek fel erre a szakra; egy tagtársunk pedig felvételt nyert az ELTE hároméves programozói szakára.

Az előadó elmondta, hogy az ősz folyamán újabb számítógépes alapozó tanfolyamot indí-

tunk. E terület iránt változatlanul nagy az érdeklődés tag-ságunk körében.

A bejelentések során egyebek között elhangzott, hogy a Szabolcs-Szatmár Megyei Szervezet elnöksége Tiszavasváriban új körzeti csoport, Nyíregyházán, és a város környékén ugyancsak egy-egy körzeti csoport létesítését kérte. A Központi Elnökség a kérésnek helyt adott.

Egy korábbi bejelentés alapján az Elnökség hozzájárult ahhoz, hogy Tolna Megyei szervezetünk — a választások lebonyolítása után — foglalkozzék a megyeszékhelyen, Szekszárdon létesítendő körzeti csoport megalakításával.

Koch József győri tagtársunk a szövetség ellenőrző bizottságában betöltött tisztségéről betegsége miatt lemondott. A megüresedett helyet a márciusban sorra kerülő választásokig már nem kívánják betölteni.

Újabb tiszteletbeli tagokra vonatkozó javaslatot fogadott el a testület, az erről szóló okmányokat október 15-én, a fehér bot napján adják át az érdekelteknek.

Az Országos Közlekedésbiztonsági Tanács a hátrányos helyzetű lakosság zavartalanabb közlekedése érdekében október 1-től december 15-ig országos eseménysorozatot és mozgalmat szervez, mely a vakokra és gyengénlátókra is kiterjedt; az erről szóló híradást következő számunkban részletesen közöljük. A kampány sikere érdekében szükséges, hogy megyei szervezeteink az eddiginél is szorosabban együttműködjenek a helyi közlekedésbiz-

tonsági tanácsokkal és rendőri szervekkel.

Sok tagtársunk azzal a kéréssel fordult központunkhoz, illetve lapunk szerkesztőségéhez, hogy az elnökségi ülésekről szóló tudósítások elején pontosan adjuk közre a jelenlevők névsorát. Az elnökség a jobb tájékoztatás érdekében szívesen

adott helyt a széles körben megnyilvánuló óhajnak, és utasította lapunk szerkesztőségét a teljes névsor közzétételére, ezt olvasóink cikkünk elején tapasztalhatták is.

A VGYOSZ 1987. augusztusi elnökségi ülése az elnök zárószavával ért véget.

Megyei szervezeteink életéből

BORSOD MEGYEI SZERVEZETÜNK HÍREI

Szervezetünk június 20. és július 23. között nyári szünetet tartott. Szeptember 15-e után tartja meg a megyei szervezet a választás előtti utolsó elnökségi ülését. Az összevont vezetőségi ülésen részt vesznek a megye tíz városának területi felelősei is.

Megyénk egyetlen Vakok és Gyengénlátók Klubja Ózdon igen eredményes munkát végez: hetenként kétszer — hétfőn és pénteken, 14 órától 18 óráig — klubdelutánt tart, átlagosan 20—40 fős részvétellel. A látássérült klubtagok száma jelenleg 140 fő, a pártoló tagoké 60.

Július 19-én szervezetünk a City-taxi és az Ózdi Kohászati Üzemek szocialista brigádjainak anyagi segítségével kirándulást rendezett az ózdi hegyekbe. Bográcsgulyással és üdítő italokkal vendégelték meg a több mint hetven résztvevőt.

Szeptember elején az Ózdi Kohászati Üzemek vezetősége

díjtalanul autóbust bocsát a klub tagjainak rendelkezésére, mellyel kirándulást szerveznek a dél-borsodi Bogács fürdőhelyre.

A City-taxi szocialista brigádja a vak sorstársakat 20%-os kedvezményrel szállítja a városon belül és a vasútállomásra úgy, hogy lakásukról lekíséri őket a taxiba, az állomáson megváltja jegyüket, és felsegíti utasukat a vonatra.

A kórház külön szolgáltatása a klubtagok részére, hogy három hetenként három szakorvos a klubban helyben vizsgálja és kezeli a rászoruló betegeket, így a sorstársaknak nem kell hosszasan várakozniuk a különböző orvosi rendelőkben.

Szép, humánus cselekedet volt az ózdi Centrum Áruház ruházati osztályának dolgozóitól, hogy az 1987. augusztus 3-i nyári vásár kezdete előtt, már szombaton, augusztus elsején a hivatalos nyitvatartási idő után, — 13 órától 16 óráig — elővásárlást rendeztek a mozgás- és látássérültek részére a 30—40%-kal olcsóbban kínált áruk-

ból, melyek mind első osztályúak voltak. A mozgáskorlátozottakat és a nemlátókat liften szállították

Az ózdi klub eredményessége Papp Lajos klubtitkár és felesége áldozatos munkájának köszönhető. Szabadidejüket feláldozva minden ellenszolgáltatás nélkül dolgoznak a közösség érdekében. Az említett ózdi szocialista brigádok rendszeresen támogatják a klub munkáját. Köszönetet mondunk mindenkinek a tagok nevében.

Kis-Varga József

EMBERTÁRSI SEGÍTŐKÉSZSÉG ÉS NEM SAJNÁLKOZÁS

Ez a címben szereplő megállapítás jellemzi a Dél-Borsodban, Mezőkövesden és vonzáskörzetében élő vakok és gyengénlátók életkörülményeinek javítását elősegítő patronáló mozgalmat. E területen a megyei szervezet vezetősége által megbízott két területfelelős (két pártolótag segítségével) szoros kapcsolatot tart a tagtársakkal, a helyi hivatalokkal, intézményekkel, üzemekkel és egyúttal szervezi, segíti a szövetség célkitűzéseinek, feladatainak megvalósítását. Ehhez a tevékenységhez szorosan hozzátartozik az a „szocialista humanitás”, amely kifejezésre jut a lakóhelyi körzetben dolgozó szocialista brigádok, hivatalok és intézmények részéről. Többéves tapasztalatok bizonyítják, hogy szocialista szerződésben rögzített vállalásaikat mindenkori a legtermészetesebb dolognak tartják és azok teljesítését

mindig lelkiismeretesen, önzetlenül végzik. A helyi adottságokon, lehetőségeken belüli kedvezményeket sorstársaink nagy meglepéssel veszik igénybe.

Az egyik ilyen jelentős kedvezmény a tagtársak számára a Borsodi Vízművek Mezőkövesdi üzemvezetőségén dolgozó Petőfi szocialista brigád támogatásával a mezőkövesdi és a bogácsi gyógyfürdők ingyenes igénybevétele a szövetségi tagsági könyv felmutatásával. Ezenkívül társadalmi munkában több esetben is elvégezték vízvezetékek bekötését, fürdőszobai berendezések felszerelését.

Bármikor önzetlenül adnak segítséget a Kismotor és Gépgyár Mezőkövesdi III. számú Gyárának szocialista brigádjai. Ezek között is kiemelkedően sok társadalmi munkát végeznek az Edison és az Április 4. brigád tagjai, akik sorstársaink lakásán térítésmentesen elvégzik pl. hőtárolós kályha, villanybojler bekötését, különböző elektromos háztartási gépek javítását.

Tagtársainknak nagy segítségére van a mezőkövesdi TŰZÉP-telep szocialista munkakollektívája. Mindenkor készségesen, soronkívül segítik az ügyintéztést és a megvásárolt áruk hazaszállítását. Felbecsülhetetlen értékű volt a tevékenységük akkor, amikor a tüzelő ellátásban jelentkező zavarok ellenére is kielégítették vásárló sorstársaink igényét.

A mezőkövesdi „Matyó” TSZ több szocialista brigádja már évek óta, személyes kapcsolatokon keresztül patronálja a

közös gazdaság azon nyugdíjaisait, akik időközben látássérültekké váltak. E személyek ügyes-bajos dolgainak elintézését a TSZ vezetősége is segíti. A „Matyó” szövetkezet egyik brigádja ez év áprilisában pénzadományt fizetett be szövetségünk megyei szervezetének számlájára. E humánus cselekedettel a jövőben is élni kívánunk, nyilatkozta Nagy Váncse a brigád vezetője.

A mezőkövesdi Delta Szerviz szocialista kollektívája is már több éve, soronkívül javítja a sorstársak magnóit, rádió és televízió készülékeit.

Rendszeresen igénybeveszünk a mezőkövesdi Művelődési Központ szocialista munkakollektívája által nyújtott kedvezményeket. Minden esetben díjmentesen vehetnek részt tagtársaink a különböző rendezvényeken: színházi és TIT előadás, előadói est stb. E lehetőségekkel átlagosan hat, nyolc sorstárs él egy-egy előadás alkalmával.

Nagyon jó kapcsolatunk van a Városi Vöröskereszt Szervezet vezetőségével, amely alapszervezetein keresztül is erkölcsi támogatást nyújt szövetségünk célkitűzéseinek és feladatainak megvalósításához.

A Mezőkövesdi Városi Tanács Egészségügyi Osztályának Szociálpolitikai Csoportjával olyan szocialista szerződésünk van, amelynek alapján a legmesszebb menő támogatást megkapják sorstársaink. Ezek között: segélyek, kedvezményes étkeztetés, házi gondozásba való vétel, napközi otthonban történő elhelyezés stb. elintézése. Mi területfelelősök

segítséget tudunk nyújtani a járadékra jogosult személyek esetében, vagy a segélyek elbírálásában a környezettanulmány elvégzésekor, egyúttal ezeket a tagságunk kötelékébe frissen bekerült sorstársakat tájékoztatni tudjuk szövetségünk életéről, munkájáról.

Látássérült társaink részére soronkívül elvégzik az SZTK-ban a szakvizsgálatokat a tagsági könyv felmutatása mellett. Komárominé dr. Oláh Katalin szemész orvosnő már évek óta megfelelő tájékoztatás mellett hozzánk irányítja azokat a látássérülteket, akiknek látás csökkenése indokoltá teszi a szövetségbe való felvételét.

A Városi Tanács vezetősége lehetővé tette, hogy térítés mentesen használhassunk egy helyiséget, ahol havonta rendszeresen tartunk fogadóórát. Ezekben a tagtársak és az érdeklődők fontos információkat, tanácsokat kapnak az egyesületi életéről. Jelentős segítség az is a tanácstól, hogy a településfejlesztési adót már a második évben is elengedte a nehéz körülmények között élő sorstársaknak.

A felsorolt intézmények, vállalatok szocialista kollektíváinak, valamennyi pártolónknak, patronálónknak a csaknem egyévtizedes önzetlen segítségért ezúton is köszönetünket fejezzük ki.

Mezei Istvánné

OLASZ VAKÜGYI KÜLDÖTTSEG SOMOGY MEGYÉBEN

Megyei szervezetünk Siófoki Körzeti Csoportja vezetőségének szervezésében 12 tagú

trieszti vakügyi küldöttség érkezett hazánkba 1987. június 10-én.

A trieszti területi szervezet delegációja, valamint szövetségünk, és megyei szervezetünk néhány vezetője találkozott egymással június 11-én délelőtt Balatonföldvárott a SZOT Textilmunkás Üdülőjében. Magyar részről a szervező siófoki vezetőség mellett dr. Bódi István főtítkárr, Nyúl Győző szakmai csoportvezető és Forró József megyei szervezetünk titkára volt jelen az eseményen.

A kölcsönös üdvözlések után tapasztalatcsere kezdődött. A beszélgetés során egymás munkájával, eredményeivel ismerkedtek meg a résztvevők. A tanácskozás baráti beszélgetéssel folytatódott. Nagyon örült a találkozóknak, amelyen közvetlen közelségből megismerkedhettünk olasz sorstársaink életével, munkájával. Reméljük, hogy a megkezdett kapcsolatnak lesz folytatása.

Az olasz küldöttség néhány napig hazánk nevezetességeivel ismerkedett. Jártak még Siófokon, Keszthelyen, Hévízen és Budapesten is. Olasz vendégeink hasznos tapasztalatokkal, új ismeretekkel június 13-án tértek haza országukba.

Csik Lajos

BÉKÉS MEGYEI TUDÓSÍTÁS

Megyei szervezetünk Orosházi Körzeti Csoportja 1987. június 19—20-án kétnapos dunántúli kirándulást szervezett.

Csoportunk reggel fél hat órákor, kissé hűvös időben indult el. Balatonfűzfőn kb. egy-

órás pihenőt tartottunk. Ezután folytattuk utunkat Zirc felé. Ebéd után a híres zirci Arborétumban tettünk egy hosszú sétát, majd a múzeumban megtekintettük a természettudományi kiállítást. Innen éjszakai szálláshelyünkre mentünk.

Másnap reggeli után az 55 000 lakosú Veszprémbe utaztunk. Itt megnéztük a híres állatkertet. Ezután a műemlékekben gazdag városban a Gizellakápolnát tekintettük meg. A Bakony Étteremben elfogyasztott izletes ebéd után elindultunk hazafelé.

Az autóbuzson jó hangulatban telt el a hosszú út. Az esti órákban kissé fáradtan, de sok emlékekkel és élménnyel tértünk haza. Ezúton is köszönetet mondunk mindazoknak, akik ezt a kétnapos utazást segítették, támogatták.

Sütő Klára

HÍR OROSHÁZARÓL

Az orosházi klubélet nagy dátumhoz érkezett. 17 éves patronálás után elköszöntünk Deák Bélánétól, a Városi Tanács szociálpolitikai főelőadójától, aki szívvel-lélekkel dolgozott a klubba járó elesett emberek érdekében. Ezúton is köszönjük értünk tett fáradozásait. További hosszú éveire nagyon jó erőt, egészséget és boldogságot kívánunk.

*Rózsa Dezsőné
Tótkomlós, Dózsa u. 16.*

*Csongrádi Istvánné
Orosháza, Szentesi u. 274.*

EMLÉKEZETES RENDEZVÉNY TATABÁNYÁN

Szövetségünk Komárom Megyei Szervezete az idén is megtartotta a nálunk már szinte hagyományosnak számító műsoros, vidám klubdelutánt. A rendezvényt most is gondos előkészületek előzték meg. A tagság részére a meghívókat ezúttal is a tatabányai úttörőház nyomdájának dolgozói díjmentesen készítették el.

Az esemény 1987. június 27-én, szombaton délután négy órakor kezdődött a Tatabányai Úttörő- és Ifjúsági Ház nagytermében. Megyei szervezetünk titkára, Luk János üdvözölte a megjelent mintegy 160 főnyi közönséget. Ezt követően a Tatabányai KISZÖV és Puskin Művelődési Ház Énekkarának színvonalas műsora következett. A kórus karnagya, Varga Géza igen nagy műgonddal válogatta össze az együttes számaikat. Műsorukban elhangzott: ismeretlen szerző: Tavaszköszöntő, Friderici: Baráti kör, Mendelssohn: Búcsú az erdőtől, Kodály: Szép énekszó muzsikájához, Csajkovszkij: Altatódal, és a Bérc című alkotása. A legkidolgozottabb, leghatásosabb énekkari számok csak ezután következtek. Igen nagy sikert aratott Novikov: A szikla, Svjesnyikov: A csengettyű és Bárdos: Tiszai dallamok című kórusműve. Szólót énekelt Kovács Ferenc, aki nemcsak a kórus szólistájaként, hanem önálló műsorszámokkal is szerepelt. Operett részleteket adott elő Vadász Krisztina zongora kíséretével. E műsort Tö-

rőcsik Attila gitárjátéka színesítette.

A zenés műsor után a jelenlévő szereplőket és a sorstársakat megvendégelték. Ehhez anyagi támogatást nyújtott a Komárom Megyei Húsipari Vállalat, a Sütőipari Vállalat és megyei szervezetünk. Ezután baráti beszélgetés alakult ki a tagtársak és a Dobi István szocialista brigád tagjai között. E brigád tagjai — mint mindig — ezúttal is segítségünkre voltak az előkészítésben és a szendvicsek, sütemények, üdítő italok, kávé felszolgálásában.

Az ezután következő tánchoz az Ifjúsági Ház tánczenekara

szolgáltatta a zenét. Az együttes örökzöld dallamai igen jó hangulatot teremtettek. Egy új, nem várt színfoltja is volt a klubdelutánnak, a tombola. Ezen a szerencsések értékes ajándéktárgyakat nyertek. A főnyeremény egy jénai tál volt. A jól sikerült rendezvény a késő esti órákban ért véget.

Végezetül szeretnénk köszönetet mondani mindazoknak, akik klubdelutánunk sikeréhez bármilyen formában is hozzájárultak. Külön köszönet illeti azokat, akik szombat délutánjukat társadalmi munkában a mi szórakozásunkért áldozták fel.

Várvölgyi János

SZONDA KLÁRA

SEGÍTSÜK EGYMÁST!

A „Mit üzen a Rádió?” 1987. augusztus 2-i adását hallgatva, — mely immár az ötszázegyeedik volt a sorban — nagyon meghatódtam. Ez a dokumentum-műsor, melyet dr. Martinó Károly készített, a Baba utcai kórház betegeiről szólt. Azok a fiatal emberek ezek, akiket az ötvenes évek végén tomboló paralízis-járvány tett tönkre egy egész életre. Ők azok, akik életben maradtak, és ma — már csaknem mindnyájan túl a harmincon — élnek a sors által rájuk mért nehéz életüket.

Ez a tizenhat ember, részben lélegeztető géphez, részben ágyhoz kötve sem veszítette el életkedvét. Körükben szinte természetes, hogy csaknem valamennyien érettségiztek, és erejükhez mértén keresik an-

nak a módját, hogy minél szorosabba fűzzék a kontaktust az egészséges világgal; körülményeikhez képest hasznos munkát keresnek — és találnak — kifejezve ezzel is emberi értékeiket.

Törekvésük, életigenlésük csodálatra méltó! De nemcsak ez hatott meg, hanem az a nagy-nagy ragaszkodás is, mellyel egymás iránt viseltetnek, az a segítőkészség, mely főleg egymás támogatásában nyilvánul meg.

Ez volt az, ami valóban nemcsak meghatott, hanem el is gondolkotatott. Lám, ezek az emberek még ilyen esendő állapotban is azt nézik, hogy mily módon tudnák egymást segíteni, mit tehetnének a másikért?

Mi vajon miért nem tudunk így egymásért, egymást segítve

DR. SZÉL LAJOS

Vakok tájékozódása és mozgása

Üdvözlöm a Kedves Olvasót!

I. rész

Mint jól tájékozódó vakember előfordult, hogy kezdő társaimat tanítottam közlekedni. E próbálkozásaim alatt szerzett tapasztalataimat, a tanításhoz, tanuláshoz szükséges módszereket összefoglaltam, melyeket többek véleménye szerint érdemes közreadni.

Ez az anyag nem fog tartalmazni semmi olyat, melyet egy gyakorlott vakember ne ismerne. Összefoglalása azonban egy

(Folytatás az 5. oldalról)

élni? Sértődés lesz belőle, de akkor is kimondom: köztünk, vakok között bizony nemigen tapasztalható ekkora segítőkészség!

Természetesen, tisztelet a kivételnek. Mert olyanra is van példa szép számmal, hogy a sorstárs megkapja a neki kijáró, megértő segítséget. Mondhatnák erre számtalan negatív és pozitív példát, főleg innen a saját környezetemből: a gyengénlátók „segítés” ürügyén akkorát rántanak a vakon, hogy az csak azt köszönheti meg, hogy nem esett el... A segítőkészségnek ennél humánusabb formáját is el tudjuk képzelni; jó lenne inkább ezt gyakorolni, mert ez méltóbb hozzánk, mint a nyílt, vagy burkolt gorombaság!

olyan ismeretrendszert ad, mely még gyakorlott vakemberek tájékozódását, mozgását is módoszeresebbé, gördülékenyebbé teszi. Ehhez az anyaghoz még hozzávettem néhány elméleti jellegű egyéb ismeretet is, mely szükséges volt ahhoz, hogy a leírás kerek egész legyen.

KIK TANÍTSÁK KÖLEKEDNI A KEZDŐ LÁTÁSSÉRÜLTET?

A „vakos” megismerés során a valóság más információi rögzítődnek. Hosszú idő alatt speciális információkészlet gyűlik össze. Az új látássérülteknek ezek mielőbbi elsajátítására van szükségük. Ez az információkészlet általában nem különül el és emiatt szükségképpen nem is tudatos, még kevésbé mondható rendszerezettnek. De bizonyíthatóan létezik.

A vakok kizárása a tájékozódás és mozgásoktatásból végsősoron e vakos információkészlet jelentőségének alábecsülése vagy tagadása volna. Helyesen, vaknak és látónak szorosán együttműködve kell az oktatásban résztvennie, ahol a látó feladata elsősorban az ellenőrzés, és csak veszélyhelyzet esetén a közvetlen beavatkozás. Helytelen a látóból — szemének lekötésével — vakot csinálni, hogy ekként „hitelesen” sajátíthassa el a vakos megismerést és mozgást.

Egyrésztől azért mert a vakos jellegű információkészlete

csak lassan fejlődik. Másrészt pedig azért, mert az egy időre bekötött szemű látóember egészen más gátlásrendszer hatása alatt áll, mint a látássérült.

Az új látássérültet először is a tapintással való megismeréshez kell szoktatni. A tapintásos megismerő módszer a kézzel elérhető tárgyak megismerését biztosítja, fontos sajátossága, hogy a tapintott rész a memóriából szinte mindig kiegészül más részekkel és így együttesen adnak a tárgyról teljes képet.

(Mindenféle megismerésnél szerepe van a memóriában rögzített információknak, de a tapintásnál nem csak a felismerés, hanem a tárgy információkészletének teljessé való kiegészítését is szolgálja.)

A tapintásfejlesztést a kézzel könnyen átfogható tárgyak felismerésénél kell kezdeni, és ennek az egyre kisebb tárgyak, egyre kisebb különbségeinek érzékelése felé kell haladnia. Előbb tehát a mindennapi használati tárgyakkal gyakoroljunk, egy-két hét alatt el lehet érni a milliméteres nagyságok pl. különböző magvak különbségei érzékelésénél a felület síkjával párhuzamos mozgás hatására jön létre, mint nyomásváltozás. A tapintó ujjaknak, sőt nagyobb tárgyaknál a tapogató embernek be kell járnia a tárgy felületét, hogy azt teljesen „leképezze”. Ez nemcsak azért van, mert a tapintó idegvégződések száma viszonylag kevés, hanem azért, mert a tapintó szervnek nincs a szemhez hasonló lencserésze, mely a nézőtávolságtól függően felismerését stb.

A tapintás nem más mint az idegvégződésekre ható nyomáskülönbségek érzékelése. A kéz és tárgyak találkozásakor ez a nyomás a tárgy irányába gyakorolt erő, vagy a felületváltoztatja a tárgy képét. A tapintás számára ugyanezt a makettek jelenthetik. Született vakok helyes tér és arányérzékelését segítik a makettek.

A tapintással szerzett kép, különösen nagyobb tárgyakról, tehát mindig mozaikkép.

A memóriából az egyes mozaikok szomszédkapcsolataikkal együtt kerülnek a képzalkodás folyamatába. Ezért rendkívül fontos az egyes mozaikok szomszédkapcsolatával együtt való érzékelése és rögzítése. A tapintásos megismerési módok következménye a született vakoknál egy „kétdimenziós” térszemlélet.

Nézzük a tapintásról szerzett tudásunkat, milyen gyakorlatban tudjuk felhasználni. Tapintással a kartávolságra levő tárgyakat tudjuk érzékelni. E viszonylag kis térrészlet alapegysége a megismerésnek és mozgásnak. Az első gyakorlatok erre a körre korlátozódnak.

1. Álló helyzetben tapintással térképezzük le környezetünket. Ezt követően tapintás nélkül igyekezzünk megérinteni az előre megnevezett pontokat. Környezetünk egyes pontjai a gyakorlat szempontjából nem egyenlő fontosságúak.

Ezért a gyakorlatnak a nevezetesebb pontokra kell irányulniuk. Pl. ajtó előtt állva a kilincs, asztalnál ülve: tányér, körülötte lévő eszközök; pohár, hamuzó, stb.

Helyes, ha a leképezést és a nevezetes pontok tapogatás nélküli érintését a gyakori tartózkodási helyünkön méterenként, illetve berendezési tárgyanként — mely a terepet természetes egységekre tagolja — végezzük el. Az így megismert helyiségben még az egyébként már gyakorlott vakok mozgása is tovább javul, biztosabbá válik.

Ezt követően tovább fejleszhetjük első gyakorlatunkat: az 1. pont szerint megismert nevezetes pontokról lépünk hátra, oldalra egy, majd több lépésben, és ismételt megközelítéskor tapintás nélkül érintsük meg a nevezetes pontokat. E közben a talajon, vagy oldalt igyekezzünk megfigyelni olyan, mozgás közben szükségképpen érintett és érzékelhető pontokat, mint pl. szőnyegszél, bútorok, stb., melyek helyzetünk meghatározását segítik, pontosítják.

Séta közben próbáljuk a nevezetes pontokat megérinteni. Az út megtétele után emlékezetből idézzük vissza az ismert terepen mozgásunk közben érintett érzékelhető pontok sorozatát. A tapintás nemcsak kézzel történhet, hanem testünk teljes felületével is. A kéz és arc kivételével testünket ruha fedi, lábunkon cipő van. Ezek a „takarók” azonban nem zárják ki teljesen a tapintásos érzékelést. A közvetítő anyagok rontják ugyan az érzékelés intenzitását, az így közvetve tapintott pontok információs értéke kisebb, de azért nem lebecsülendő.

Ilyen közvetett tapogatás a bottal való érzékelés is.

A bottal először a tapintással

már alaposan megismert területen tapogassunk. Így szokhatjuk meg a bot közvetítette információk felismerését.

MILYEN LEGYEN A JÓ BOT?

Teljes hosszában szilárdnak kell lennie — legalábbis önsúlyától ne hajoljon — mely nem csak a tapintás pontos helyének meghatározásánál jelentős, hanem a merevség a tapintott anyagminőség érzékelését is biztosítja.

A szilárdságnak van egy pszihikai hatása is, a biztonságérzetet fokozza.

A bot fogantyúja védje a kezét az ütközéstől. Ez a hagyományos kampós botokkal úgy oldható meg, hogy kampóját visszafelé fordítva az ív alatt fogjuk.

Hangja legyen lehetőleg fémes. Ennek az akusztikus közlekedésnél igen nagy szerepe van.

Minimális hossza a vízszintes alkarú jobb kézfej és a bal cipő-orr előtt egy lépésre levő pont közötti távolság legyen. Ennél hosszabb lehet, ezzel a tapintható távolság növekszik, szintén a biztonságérzést fokozhatja. Rövidebb bot azonban nem felel meg a követelményeknek.

A fehér botnak három fő funkciója van tehát:

1. a közvetett tapogatás, mely a tapogatható teret a bot hosszával növeli. Így a tájékozódásnál használt nevezetes pontok keresését szolgálja.

2. Átlósan magunk előtt fogva, ív alatti fogással fogója kézfejünket, teljes hossza pedig a

testet pajzsként védi az ütközésektől. Ez azért lehetséges — a bot kis felülete ellenére, — mert a tárgyakat stabilitásuk növelése érdekében általában szélükön támasztják alá. Így többségüknek nincs kiálló része. A tapintásos közlekedésnél magunk előtt tartott bot elég későn informál bennünket az akadályról. De egy lépésen belül is lehetséges az ütközéstől elhajolni, az ütközést felfogó védő karmozdulatot tenni, és sebességünket annyira lecsökkenteni, hogy ütközés helyett inkább csak neki sodródjunk a tárgynak. Egyébként megfigyelhető gyakorlott vakoknál, hogy az enyhe ütközést szinte kiprovokálják, mert ez egyúttal épp a tájékozódás szempontjából igen hasznos információt jelent. Ezek az ütközések azonban előre vártak, tehát a sérülés veszélye a lassított mozgás miatt szinte kizárt. Nagyon fontos az a felismerés, hogy a tapintásos közlekedés lényegét épp az érintés, az ütközés során szerzett információk adják.

3. A bot harmadik fő funkciója kommunikációs jellegű. Közöljük környezetünkkel „nem látok”, „vigyázz”, „adj utat”, „segíts ha kell”.

Igen hasznosak azok a törekvések, hogy a botot fehér színben kívül — sötétben is jól látható — fluoreszkáló, vagy lumineszkáló csikokkal látják el. Itt mutatnék rá először a fémeshangú bot előnyére. A zsúfolt, nagyforgalmú utcán az emberek nem látják messziről a tömeg között közlekedő vak embert. A fémcsengő koppánás jól felhívja ránk környeze-

tünk figyelmét. A zsúfoltságból adódik az is, hogy közelről a látók a szembejövőnek csak a felső testét látják, így a deréktól lefelé tartott bot nem mindig alkalmas jel annak közlésére, hogy nem látunk. A bot kiegészítő jelképe a szemüveg. Tömegközlekedésben résztvevők számára tehát ennek használata ajánlatos.

Fontos az ütközési reflex kialakítása. Az ütközés, kerülés, elhajlás és stop gyakorlásához nagyméretű papírdobozokat használhatunk. Építsünk oszlopot, falat. Ezt közelítsük és kerüljük. Az oszlopot a gyakorlat közben valaki más helyezze át. A papírdobozokba történő ütközés veszélytelen. A gyakorlás célja, hogy az oszlopot felborítás nélkül, — tehát érintés alapján tudjuk kikerülni, vagy előttük megállni.

Az eddigi gyakorlatok a részletesen felderített szűkebb környezetünkben történtek.

Ilyen mélységű megismerést azonban csak állandó tartózkodási helyünkön célszerű végezni (lakás, munkahely, klub), utcák, terek tapintással való aprólékos megismerése gyakorlatilag is lehetetlen, de szükségtelen is.

Tájékozódásnál látó, vagy vak egyaránt csak a terep könnyen felismerhető tájékozdási pontjait hasznosítja, rögzíti. A vak személy tájékozdási pontjai eltérnek látótársaitól. Sajátos tapintható vagy hallható jellege miatt ezeket a tájékozdási pontokat megfelelő mennyiségben és minőségben csak vakok ismerik. A vakok többségében ez az információkészlet nem tudatos. Ezek a

jelek (például talajminőség, járdára járművek által felhordott homok stb.) látók számára semmit sem jelentenek. A talajérzékelés cipőn keresztül közvetve történik.

FONTOS KÉRDÉS, MILYEN CIPŐT VISELJUNK?

A közvetett tapintás akkor jó, ha a közvetítő eszköz elég szilárd a mechanikai ingerek továbbítására. Cipőnk talpa tehát legyen kemény. A cipő eredeti funkciója azonban nem a tapintási inger közvetítése. Mindig az időjárásnak megfelelő lábbelit viseljük. Érzékelésünknel ugyanis rendkívül fontos, hogy lábunk ne legyen a hidegtől rideg, vagy merev. A cipőnek kell biztosítania mozgás közben a csúszásmentes kapcsolatot a talajjal. A talppal szemben tehát az a követelmény, hogy recézett (csúszásmentes) és kemény legyen. Ezen célnak leginkább a műanyag-talpak felel meg. Önálló közlekedésnél ne hordjunk semmiképpen sem magasztított sarkú, vagy talpú cipőt. Használatuk csökkenti a mozgás stabilitását, növeli viszont a felsőtest kilengését, az ütközés lehetőségét. Tapintás egy bizonyos távolságon túl nem lehetséges, tehát a tájékozdási pontoknak az útvonalon közelítőleg folyamatosaknak kell lenniök. Így a vakok tapintásos közlekedésénél tájékozdási pontok helyett inkább vezető vonalakról kell beszélnünk. Az utcai tájékozdási pontok, vezető vonalak eltérnek a lakásban találhatóiktól.

Vakvezető kutyák képzése nemzetközi színvonalon

A világon számos országban működik olyan iskola, ahol vakvezető kutyákat képeznek ki. Vannak területek, ahol jóval nagyobb múltra tekint vissza a kutyáknak a vak ember „segédeszközeként” való alkalmazása. Komoly tradíciókkal rendelkezik a vakvezető kutya-képzés Nagy-Britanniában, a Német Demokratikus Köztársaságban, illetve az Egyesült Államokban. A sajátos nemzeti feltételek — a társadalmi szemlélet, a gazdasági és politikai helyzet — természetesen még a vakvezető kutyák képzésére is kihatnak. Ugyanakkor léteznek olyan általános, mindenütt fellépő kívánalmak, melyek teljesítése elengedhetetlen feltétele annak, hogy a vakvezető kutyák képzése nemzetközi színvonalúnak nevezhető lehessen. Ezen cikk ezeket az általános kívánalmakat óhajtja részletez-

ni, s közben — egy-egy gondolattal — kitér a hazai helyzetre is.

Lényeges szerepet játszanak a kutya fizikai adottságai. Olyanok, mint a marmagasság, az állóképesség, a szőrzet, a testi épség, a jó felépítettség, a kiegyensúlyozottság, — s összességében a kellemes külső.

A legáltalánosabban a német juhász kutya terjedt el az egész világon, mint vakvezető kutya. Ezt Magyarországon is tapasztalhatjuk. A német juhász mellett azonban nagyon bevált a labrador, s ma nálunk az ír szetterekkel is folytatnak kísérleteket. Szakemberek álláspontja szerint a kutya kiválasztásánál nem a fajtája a döntő, hanem az idegrendszeri adottság és a fentiekben felsorolt fizikai adottságok.

Az idegrendszeri adottságok vizsgálatánál jelentősége van

tően indítjuk el a kezdő vakot az útvonalon. Igen fontos, hogy megfelelő információgazdagságú legyen az első próbája; ez a kezdő vakban megerősíti azt a tudatot, hogy környezetünkben számtalan, szem nélkül is érzékelhető tájékozdási elem van. Kezdők számára éppen ezért csak nagy gyakorlattal rendelkező vak személy állítson össze útitervet.

Céltudatosan és nagy akaraterevel sajátítsuk el az önálló közlekedés készségét, ez ugyanis mindnyájunk érdekét szolgálja!

annak, hogy a kutya reagáljon az emberi hangra, keresse az emberrel való társaságot, alkalmazkodni tudjon a környezeti változásokhoz, a vadászösztön csak kismértékben legyen jelen, emellett energikus legyen, de ne túlságosan. Nem utolsó szempont az sem, hogy a vakvezetésre kiválasztott kutya ne legyen félnék, sem ideges és agresszív, s hogy jól bírja a közlekedési eszközökön való utazást.

Igen komoly problémát jelent szerte a világon, így nálunk is, a kutyák beszerzése. Sok helyütt saját tenyésztést hoztak létre, majd egy-másfél éves korukig úgynevezett dajkaságba kerülnek a kölyökkutyák. Ez azt jelenti, hogy háznál, családok vállalják a nevelésüket, s igyekeznek minél ingergazdagabb környezetet biztosítani, hogy a lehető legkedvezőbb küllemi és idegrendszeri feltételek alakuljanak ki a kutyában. Nálunk elsősorban egy-másfél éves kutyákat tenyésztőtől szereznek be. Volt kísérlet arra is, hogy kölyökkutyákat vásároltak, s kiadták őket dajkaságba, de ennek a módszernek nem volt teljes a sikere. Itthon problémát jelent az is, hogy az utóbbi évtizedekben az ebtenyésztők bizony elsősorban az üzleti szempontokat tartják szem előtt, s a minőségi követelmények háttérbe szorulnak.

Mint már említettem vannak iskolák — külföldön —, ahol saját tenyésztési és nevelési programot állítottak össze, s ezzel biztosítani tudják a folyamatos ellátást, no meg így mód nyílik arra is, hogy a legjobb

(Folytatás a 8. oldalról)

Gyakorolni kell a legsűrűbben előforduló utcai tájékozdási vonalak bottal való felismerését. Pl. a járdaburkolat minőségének megkülönböztetése, járdaszél követése, járdabenyomatok szintkülönbségének érzékelése, falak, kerítések vonalának követése, le- és fellépők felismerése stb. Ha az egyes jelek észlelése már biztonságos, akkor összeállíthatjuk az első vezetívonalat (útvonaltervet). Ezt először elméletben aprólékosan megbeszéljük, visszakérdezzük, és csak ezt köve-

adottságú kutyák váljanak vakvezető kutyákká. Ezekben a helyeken a programért egy tapasztalt szakértő felel, aki képes megítélni azt, hogy csak a legalkalmasabb állatok kerüljenek kiválasztásra. Itt a dajkaságba adás azt jelenti, hogy a kölyköket 6–8 hetes korukban adják ki házakhoz, s fejlődésüket rendszeresen és folyamatosan ellenőrzi a felelős szakember.

A jól kiválasztott kutyákat egy-másfél éves koruk körül kezdik kiképezni. A vakvezető kutyák mindenütt a világon hámban járnak. Lényeges, hogy vezetés közben ne húzzanak túlságosan erősen. Ez a vak ember számára igen fárasztó, s kimerítő. Minél összeszokottabb egy gazda—kutya páros, annál könnyedebben, rugalmasabban tudnak együtt közlekedni.

A vakvezető kutyával szemben támasztott speciális követelmények a következők:

Lelkiismeretesen engedelmessékedjenek a vezényszavaknak (ülj, állj, tovább előre, jobbra, balra, ajtóhoz, járdához, feksziük, marad stb.), jeleznie kell a járda szegélyét, hogy a vak ember biztonsággal mehessen tovább, az akadályt jelezze és kerülje azt, biztonsággal szálljon fel és le a járművekről, vezényszóra vigye a gazdáját a lépcsőkhöz, ajtókhöz, megállóhelyekhez. Amikor a lépcsőhöz ér a kutya, akkor az első lépést is jeleznie kell, majd nyugodt tempóban kell fel- vagy lemennie a lépcsőfokokon. Fontos feltétel az is, hogy amikor a kutya akadályokat kerül — legyen az akár ember —, azt oly módon tegye, hogy a vak

ember biztonsággal kerülje ki azokat, vagyis hogy ne ütköznek velük.

Minden képzett kutyától elsődlegesen elvárható, hogy jól és fegyelmezetten viselkedjék az üzletekben, a munkahelyen, az emberek társaságában. A fegyelmezésre vonatkozó parancszavakat — ülj, feküdj stb. — maradéktalanul teljesítse. A fegyelmezett ség elengedhetetlen feltétel, hiszen a kutya helyes vagy helytelen viselkedése alapján lesz kedves vagy kellemtelen vendég a vak ember az élet különböző szinterein. Természetesen az iskolából kikerülő kutya fegyelmezett ségét a gazdának kell megőriznie. A következetesség — ami sokszor nagyon nehéz — az egyetlen módszer, amivel a kutya fegyelmezett sége megőrizhető, sőt továbbfejleszthető. Természetesen a fegyelmezett séghez tartozik a szobatisztaság is. A következetesség itt is nélkülözhetetlen, mivel a nap bizonyos időszakában feltétlenül biztosítani kell a kutya számára a szükségletek elvégzését. Ezt a kutyának csak hám és póráz nélkül szabad elvégeznie. Ezzel biztosítjuk a kutya számára a szabad kifuttatást is, ami az idegi feszültségek feloldásához is szükséges. A szabadon engedés után a „gyere ide” vezényszóra a kutyának gazdájához kell futnia.

A hám, amiben a vakvezető kutya közlekedik mindenütt speciális jelzéssel van ellátva, ami jelzi a kutya különleges feladatát. Nálunk a hámon két vöröskereszt található, illetve a nyakörvön is egy kisebb. A nagyobb biztonság, de mégin-

kább a figyelem felhívása érdekében, nálunk a vak gazdák többsége még rövid, összecsumható fehér botot hord a kutya mellé. Külföldön sok helyütt nem használnak a vakvezető kutya mellett fehér botot. A nyakörvön nálunk még egy csengő is van, ami elsősorban arra szolgál, hogy amikor a vak ember szabadon engedi a kutyáját — s nincs mellette látó ember —, akkor hallja, hogy merre és milyen távolságban van.

Egy jól kiválasztott, vakvezetésre szánt kutya képzési ideje körülbelül 60 munkanap — három hónap —, s ez naponta legalább egyórás foglalkozást jelent, de emellett a már megtanultak ismétlésére is gondot kell fordítani.

A képzés során mind a fegyelmi, mind a speciális vezetési követelményeket el kell sajátítania a kutyának. A képzést többféle módszerrel végzik, de ez a cikk erre most nem tér ki. Igen lényeges szerepet kap az utolsó négy-hat hét, amikor vagy egy lekötött szemű kiképzőnek, vagy egy vak személynek — nálunk ezt hívják „beprepülő pilótának” — kell kipróbálnia a kutyát, s a „vakos” szempontokat megvizsgálnia. Nyilvánvaló, szerencsésebb az a megoldás, ha egy régóta vakvezető kutyával közlekedő, tapasztalt vak ember tölti be ezt a feladatkört, hiszen a kutyát nem lehet becsapni. Nem lehet neki „eljátszani” a vakot. Az igazi vak ember kezében derül csak ki, hogy hol vannak még hiányosságok, mi az, amín még változtatni kell annak érdekében, hogy a leendő gazda életét

egy megbízható, jól kiképzett kutyára bízassák.

A képzésben az olyan akadályok kerülésének megtanulása is szerepet kap, ami a hétköznapi életben csak ritkán fordul elő. Ezek az úgynevezett magasakadályok. Ilyen pl. a lecsüngő faág, az utca felé kitért ablak, a kifeszített szárítókötél. E feladat elsajátítása bizony nem könnyű a kutya számára, hiszen fizikai adottságai — a magassága — révén nem ösztönös a viselkedése ebben a helyzetben. Csak igen hosszas gyakorlással érhető el, hogy az ilyen jellegű feladatokat megfelelően teljesítse. A későbbiekben pedig, mivel csak ritkán vannak ilyen jellegű akadályok — az ismeretek újbóli felújításával, edzéssel biztosítható az ilyen akadályok biztonságos kerülése. Azt értem ezen, hogy pl. havonta kell egy mesterséges magas akadályt készíteni, s egy kicsit gyakorolni. A már kiképzett kutyákat egy vizsgának vetjük alá, ahol nagytudású szakemberek kérik számon a tanultakat. A hazai gyakorlatban ezt nevezik „ellenőrző vizsgának”, ahol egy kinológus szakember vizsgáztatja a kiképzett kutyát és annak képességét. Majd ezután következhet a kutyához a megfelelő gazda kiválasztása.

Tapasztalat szerint, a világon mindenütt elsősorban a felnőttkorukban megvakultak választják a vakvezető kutyát önálló közlekedésük megkönnyítésére. Ez természetesen érthető, hiszen a vakon született ember szinte a „botjával nő fel”. Ugyanakkor a felnőttkorában megvakult ember látását elve-

szítve elbizonytalanodniuk, sokan félelmük miatt nem tudnak és nem mennek a fehér bottal elindulni. A kutyával pedig nagyobb a biztonságérzetük, a sebességük eléri — sőt, sokszor meg is haladja — a látókorukban használatos tempót. Emellett jóval kisebb koncentrációt igényel tőlük.

Természetesen ugyanúgy, ahogy az autóvezetésre nem alkalmas mindenki, a vakvezető kutyával való közlekedésre sem. Az igénylőket is bírálni kell. Elsődleges, velük szemben támasztott követelmény a jó fizikai, egészségi állapot. Nem árt szociális gondozók és mozgástrénerek véleményét is kikérni. Mivel a felnőttkorban megvakultak között elég sok olyan páciens van, aki cukorbetegség szövődményeként veszíti el látását, az ő esetükben egyéni elbírálás szükséges, mivel egészségi állapotuk igen különböző.

Külföldön az iskoláknak van egy tanácsadó orvosa, aki az egészségügyi kérdésekben véleményt mond. Nálunk jelenleg egy igénylőlap alapján az iskola kiképzői mondanak véleményt. Az igénylőlapon a megyei szervezet titkáranak is szerepel a véleménye az illetőről. Vannak elképzelések a jövőt illetően, amik azt célozzák, hogy csak a valóban rászorultak, s a követelményeknek megfelelő igénylők kaphassanak vakvezető kutyát.

Az utóbbi években gyakorlattá vált az is, hogy az igénylést benyújtót behívják személyes beszélgetésre az iskolába, ahol mód nyílik arra is, hogy

megfigyeljék mozgását, közlekedési tempóját.

Igen lényeges felmérni az igénylők otthoni és munkahelyi körülményeit, valamint kellően tájékoztatni őket arról, hogy a kutya tartása milyen kötelezettségeket jelent, illetve, hogy milyen gondokkal jár együtt. Azoknak pedig, akik a kutyatartással járó felelősséget nem tudják vállalni, illetve az idők során kiderül, hogy annak nem felelnek meg, nem szabad kutyát adni.

Miután az igénylőket is kiválasztották, következik egy igen nehéz feladat: a gazda és a kutya összepárosítása. Ez valóban nem könnyű, mert ahogy az ember egyéniség, úgy a kutya is az. Kölcsönösen figyelembe kell venni egymás temperamentumát, közlekedési tempóját, jellemét. A televízióban bemutatott, a vakvezető kutyaképzésről szóló skót filmben láthattunk arra is példát, amikor a leendő gazda és a kutya kölcsönösen nem tudták egymást elfogadni. Ilyesmire nálunk is volt precedens.

A jó összeválasztás egy „életre” meghatározó, mert csak ezáltal biztosítható a harmonikus gazda—kutya kapcsolat, s a biztonságos közlekedés.

Nem könnyű dolog az alkalmatlan igénylőkkel közölni, hogy nem alkalmasak a vakvezető kutyával történő közlekedésre, de akármilyen hálátlan feladat is ez, mindenképpen őszintén — a lehető legudvariasabban — közölni kell ezt velük. Az alkalmasnak ítélt igénylőt, miután kiválasztották számára a megfelelő kutyát,

behívjuk az iskolára, s megkezdődik most már „együttes képzésük”. Nálunk ez az úgynevezett összeszoktatási idő, ami kéthetes bentlakást jelent. Ezen idő alatt a leendő gazdának is fel kell készülnie az együttes közlekedésre. El kell sajátítania a vezényszavakat, a kutyával való bánást, a fegyelmezést stb. A mindennapos gyakorlatok során az összeszoktatási idő eltelével kiderül, hogy elfogadták-e egymást, s hogy megvannak-e a feltételei a biztonságos együttes közlekedésnek. Erről az ún. átadó vizsga során győződnek meg a szakemberek. A vak ember számára pedig majd csak ezek után, otthon kezdődik az igazi „munka”, amikor önállóan elindul kutyájával.

Mint tudják egy kutya életkora, átlagosan 12 év, s ez bizony azt is jelenti, hogy a vak ember számára egy kutya nem szolgálhat az emberi élet végéig. A kiöregedő, elpusztult kutyákat igyeksenek mindegyütt soron kívül pótolni, hogy ne legyen a vak ember életében kiesés.

Ahol arra anyagilag mód van, ott utógondozói szolgálatot is létrehozhatnak, hogy a felmerülő problémák megoldásában segítséget nyújtsanak a vak embernek, illetve, hogy speciális egyéni igényeihez alkalmazni tudja a kutyát.

Mivel a vakvezető kutyák képzése igen nagy szakértelmet és felelőséget követel, nem lényegtelen az iskolákban dolgozó kiképzők és egyéb személyzet oktatása sem.

A világ nagymúltú és hagyományokkal rendelkező iskolái-

ban a trénerek kiképzése egy-két évig tart. Ezen idő alatt a kutyával kapcsolatban mindent igen alaposan elsajátítanak; a kutyák mellett azonban ugyanilyen fontos az is, hogy az emberekkel is megtanulnak bántani. A gyakorlati ismeretek mellett igen komoly elméleti tananyagot is el kell sajátítaniuk. Csak ezek után kerülhet sor arra, hogy önállóan képezhessenek vakvezető kutyát.

Sajnos, mi még nem állunk olyan jól anyagilag, hogy az ilyen hosszú ideig tartó képzést megengedhetnénk magunknak; emellett ma Magyarországon a kutyaképzés nem elismert szak-

ma, ezért szerényebbek a lehetőségek. Természetesen mindig az volt a törekvés, hogy olyan emberek kerüljenek az iskolába kiképzőknek, akik jelentős „kutyás múlttal” rendelkeznek, ami garanciát jelenthet a minőségi munkához. Emellett természetesen nálunk is rendelkezésre áll a megfelelő szakirodalom, s az elméleti és gyakorlati tanácsok is segítik a tevékenységet.

A világon működő összes vakvezető kutyaképző iskolában az a legfontosabb cél, hogy a vak emberek számára megfelelő négy lábú segítő társakat neveljenek.

Bartha Zsuzsanna

Vaktechnikai alapképzés Marburgban

(MARBURGER BEITRÄGE,
1987. 1. SZ.)

Mit tegyünk, ha valaki hirtelen megvakul, vagy erősen sérült lesz a látása? — Már sok éve létezik a Német Vakok Tanintézetében Marburgban vaktechnikai alapképzés.

Ez elsősorban tanulókra, főiskolásokra és dolgozókra vonatkozik, akiknek a látóképessége betegség, vagy baleset következtében annyira megromlott, hogy egyszerre kiszakadtak a társadalmi életből.

A képzés programja különbö-

ző tanfolyamokból és tréningjavaslatokból áll, amelyek általában egy iskolai év időtartamára szólnak. Ezen idő alatt lehet kiindulni abból, hogy az oktatott technikai fogásokat a rehabilitáltak megtanulják, de legalábbis olyan szintet érjenek el, amelyről már önállóan is tovább tudnak fejlődni.

A képzést alakítani lehet az egyedi feltételekhez, tanulási ritmushoz és a különböző igényekhez.

Ezért a technikai tárgyak (pontírás, gépírás, segédeszközök használata) oktatása kétéves fős kis csoportokban folyik; a közlekedési, tájékoztató és önellátási gyakorlatok viszont egyedi oktatás keretében zajlanak le. Csak így lehetséges az egyes rehabilitáltakkal együttműködve optimális tanulási programot kialakítani.

A hallgatók az első félévben az alapvető munkafogásokat tanulják meg, ezeket aztán a második félévben a későbbi tanulási és munkalehetőségek szempontjából kell alkalmazni és begyakorolni.

A sport és az önálló alkotás egyrészt távlati tapasztalatokat nyújt a különböző anyagokkal és mozdulatokkal, másrészt újabb lehetőségeket ad a szabadidő eltöltésére.

A Marburgban folyó oktatás tanfolyamonként nyolc résztvevővel megy, akik egy házban együtt élnek, és ott egy négy fős pedagóguscsoport látja el őket.

Az épület közvetlenül a város központjában van a gyalogos zóna és a bevásárlási lehetőségek körzetében és mintegy öt perc járásra a Vakok Tanintézetétől.

A szállás úgy van elrendezve, hogy minden résztvevő különálló tágas szobában lakik, a konyhát, közös helyiségeket, a zeneszobát és a műhelyt pedig közösen használják.

Mivel a tanfolyamszerű oktatás és gyakorlás súlypontja

délelőttre, ill. kora délutánra esik, a lakócsoportokban folyó egyéni korrekció a délutáni és esti órákra összpontosul. Ezt az időt elsősorban az egyes rehabilitáltakkal végzett, meghatározott célú foglalkozásokra és sok egyéni beszélgetésre használják. Ezekben a beszélgetésekben mindenkinek lehetőséget kell adni, hogy a sérülése miatti problémáit elmondja és helyzetének tudatára ébredjen. A rehabilitáltakkal együttműködve megpróbálnak a tanulásban kis lépéseket tervezni és végezni és további lépéseket is tenni életük és munkájuk távlatainak kialakítására.

Szórakozások — A Vakok Tanintézetének Carl Strehl Iskolája sokrétű vakos sportlehetőséget nyújt, részben a helybeli sportkörökkel együttműködve, — pl. evezés, turisztika, sígimnasztika, lovaglás, úszás, goalball, — amelyeken természetesen részt vehetnek az érdeklődő rehabilitáltak is.

Ezzel összefüggésben minden évben részt vesznek egy kéthetes sítáborozáson, amelynek keretében a látássérültek és vakok nemcsak sífutást és alpesi sítelést tanulnak, hanem azt is megtudják, hogy mennyi örömet okoz a hó és a nap együttesen a téli hegyek között.

Koranyáron és ősszel a lakócsoport keretében kisebb csoportkirándulásokat is tesznek, többnyire egy meghosszabbított

hétvégén, hogy jobban megismerjék egymást.

Szép időben gyakran tesznek ezenkívül túrákat tandemkerékpáron, vagy hosszabb sétákat; esténként lehetőség van, hogy részt vegyenek a népfőiskola által szervezett táncanfolyamokon és rendezvényeken, vagy hogy megismerkedjenek Marburg kulturális életével.

Marburg egyetemi város, így igen széleskörű választék van zenei rendezvényekből, előadásokból, de vendéglőkből és éttermekből is.

A zene iránt érdeklődőknek megvan az a lehetősége is, hogy megtanuljanak egy hangszeren játszani. Zongora és gitár van. Persze arra is mindig van alkalom, hogy a lakócsoportban kedélyes társalgást folytassanak, sakkpartnert találjanak, vagy egyszerűen valamit felolvassanak.

Tapasztalataink azt mutatják, hogy a már kialakult hobbit tovább lehet folytatni, újra el lehet kezdeni, tovább lehet fejleszteni, vagy egészen új szórakozási lehetőségeket is fel lehet fedezni.

A vaktechnikai alapképzés költségeit általában a tartományi jótékonyági egyesületek és munkaügyi hivatalok vállalják. A tanfolyamok minden év március elsején és szeptember elsején kezdődnek.

(Fordította: Pálfi Ferenc)

VARRÓ ATTILA

Egy szép évforduló ürügyén

Idén százéves az eszperantó; de mi is ez tulajdonképpen? A nyelv és a mozgalom megszállottai szerint maga a csoda! Ablak a világba, kulcs mindenhez, az ember alapvető jogainak megtestesülése, olyan nyelv, amely bárki számára könnyen és nagyon gyorsan elsajátítható. A kétkedő kívülállók szemében idealizmus, utópia, ostoba zagyvaság, különböző nyelvek szavainak szükégtelen összevegyítése. Megtanulni értelmetlen, fölösleges időpazarlás. Az igazság, mint általában, a két nézet között van.

Kinek ne jutott volna már eszébe idegen, számára érthetetlen beszédet hallva; de jó volna érteni, amit mond! Már sokkal kevesebben vannak, akikben a kíváncsiág eltökélt szándékká válik és kitartó, áldozatos munkával elsajátítanak egy, vagy két idegen nyelvet. Ha mégis rászánják magukat, gond az, hogy melyiket, vagy melyeket a rengeteg közül? De hátha mégsem az érdeklődés, az akarat hiányzik? Lengyel ismerősöm például hasztalan keresett olyan tankönyvet, amely lengyelül tanítaná a magyar nyelvet.

Az emberiség soknyelvűsége természetes dolog, meg nem szüntethető, nem is volna célszerű. Ahány nyelv, annyi gondolkodásmód, hagyomány, szellemi örökség, érték. De ha az anyanyelv mellett mindenki értene, beszélne egy másikat, egy közöset...?

Száz évvel ezelőtt, 1887-ben ezzel a szándékkal szerkesztette meg az eszperantó nyelvet Ludwig Zamenhof lengyel orvos. Mi szükség volt rá? Nem lett volna egyszerűbb kiválasztani a meglevő, természetes nyelvek közül a legalkalmasabbat, amelyet azután mindenki megtanulhatott volna? Talán igen: de melyik lehetne a legalkalmasabb? Bizonyára az, amelyet a legtöbben beszélnek a földön. Ezek szerint a kínai? Vagy az angol? Utóbbira napjainkban sokan igennel felelnek, hacsak meg nem kérdeznék valamelyik más világnyelv népszerűségét.

Tudjuk persze, hogy a döntés nem egyszerűen szavazás kérdése. Az USA az ipar, a tudomány, a tömegszórakoztatás területén nagyhatalom; termékeivel, modern technikai berendezéseivel, számítógépeivel elárasztja a világot és mi, hogy ezeket képességeink, lehetőségeink szerint használhassuk, megtanulunk angolul.

Magam is értek egy-két szót angol nyelven, gyakorlati hasznát is vettem már egynéhányszor. Olyan felszabadultnak, egyenrangúnak azonban soha nem éreztem magam semmiféle közösségben, mint eszperantóul beszélő barátaim társaságában. Ezek az évről évre visszatérő nemzetközi összejövetelek kiemelkedő eseményei életemnek. Szeretném, ha ezekben a fel-emelő élményekben minél több sorstársammal osztozhatnék.

DR. FALVAI FERENC

Hány országa van a földnek?

II. rész

A vizsgálatunk tárgyát képező 164 független államból államformájára nézve 122 köztársaság, 26 pedig monarchia (királyság, császárság, emírség, szultánság). Ezek közül nyolc állam Európában található, ezek alkotmányos monarchiák. (Nagy-Britannia, Hollandia, Belgium, Luxemburg, Dánia, Norvégia, Svédország és Spanyolország.) További nyolc monarchia az arab országokban van. Ezekben a tényleges politikai hatalmat az államfő (király, szultán vagy emir) gyakorolja. Ezen arab országok a következők: Marokkó, Jordánia, Szaud-Arábia, Kuvait, Egyesült Arab Emírség (az egykori Szerződéses Omán, mint brit védnökségi terület) Katar, Bahrein, Omán (régi nevén Maszkat és Omán).

További hat ázsiai országban található még monarchikus államforma. Ezek közül Japán és Thaiföld (régén: Sziám), valamint Malaysia alkotmányos monarchiák, míg Nepál, Bhután és a Borneo szigeten levő Brunei esetében az uralkodó gyakorolja a politikai hatalmat. További monarchiák még: Lesoto és Svázi-föld, más néven Ngvane (Afrika) Tonga és Nyugat-Szamoá (Óceánia).

A felsorolt monarchiák közül három mintegy átmenetet képez a köztársaság és a monarchia között. Az Egyesült Arab Emírség és Malaysia szövetségi monarchia. Az előbbi hét emir-

ségből álló szövetségi állam (ezek közül a legfontosabbak Abu Dabi és Dubai) az utóbbi pedig kilenc szultánságból és négy kinevezett kormányzó által vezetett államból álló szintén szövetségi állam. Az államfőt az uralkodók tanácsa az alkotmányban meghatározott szabályok szerint saját kebeléből választja, ötéves időtartamra. Nyugat-Szamoá esetében az államfői jogokat jelenleg az egykori Polinéz királyi család tagja élete végéig gyakorolja. Halálát követően azonban ezen állam áttér az alkotmány szerint a köztársasági államformára.

Az államforma kapcsán ki kell térni a Brit Nemzetközösség államaira. Ez laza szövetség a ma már teljesen független volt Brit gyarmatok egymáshoz és Nagy-Britanniához való kapcsolatában. Tagjainak száma Nagy-Britannián kívül negyvennyolc állam. Az egykori anyaországhoz való kapcsolódás ma már csak jelképe annak, hogy e negyvennyolc állam közül tizenhat ma is Nagy-Britannia mindenkori uralkodóját ismeri el államfőként, vagyis e tizenhat ország formailag alkotmányos királyságnak tekinthető. Ezek az országok az alábbiak: Ausztrália, Kanada, Új-Zéland, Belize, a Karib tengeri kis szigetországok, melyek egykor Brit Nyugat-Indiához tartoztak, név szerint: Barbados, Grenada, Antigua, Saint-Christopher, Saint-Lucia, Saint-Vincent, továbbá az Egyesült Államok délkeleti partjánál levő Bahama szigetek, az óceániai Salamon-szigetek, Fidzsi-szigetek, Pápua Új-Guinea, Tuvalu és Mauritius.

A függetlenné vált országok mellett meg kell említeni, hogy Földünkön huszonhárom olyan jelentékenyebb terület van, melyek bizonyos szempontból önállóan szerepelnek a nemzetközi politikai és gazdasági életben. Ezek közül ötöt külön ki kell emelni részben saját státusukra, részben pedig átmeneti helyzetükre való tekintettel. Ebbe a körbe esik Namíbia (volt Délnyugat-Afrika), amely jelenleg a Dél-Afrikai Köztársaság megszállása alatt áll, mint ENSZ gyámsági terület és e terület függetlenségét már számos ENSZ határozat sürgette. Namíbia 800 000 km² területén mintegy másfél millió ember él. Helyzetük rendezésre vár. Átmeneti jellegű a Kínai partoknál levő angol gyarmat, Hongkong helyzete is. E terület gyarmati státusa 1997-ig tart, amikor is a létrejött szerződés szerint vissza kerül a Kínai Népköztársaság szuverénitása alá.

Puertorico Karib-tengeri sziget, az Egyesült Államok úgynevezett társállama, és ezen státusának megfelelően belső kormányzattal rendelkezik. Grönland, mint a világ legnagyobb szigete, gyér eszkimó és dán eredetű lakosságával — számuk alig haladja meg az ötvenezretet — Dánia tengeren túli területe. A Falkland (Malvin) szigetek vita tárgyát képezik Nagy-Britannia és Argentína között; ez a vita 1982-ben fegyveres összetűzéshez vezetett. Az őslakossággal nem rendelkező terület jogi helyzete a közeljövőben bizonyára még napirendre fog kerülni.

Ezeken túlmenően még tizen-

nyolc kisebb-nagyobb, ország-rész nagyságú vagy jellegű terület áll különböző elnevezéssel, vagy közigazgatási megjelöléssel az Egyesült Államok, Nagy-Britannia, Franciaország és Hollandia igazgatása alatt. Ezek közül az USA birtokában van a Nyugat Csendes-óceáni Szigetek (Mariana-, Karolina- és Marshall-szigetek e szigetvilág fő részei) továbbá ugyan ezen térségben levő Guam-szigete.

A Brit birodalom egykori világméretű gyarmati területeiből ma már csak szórványok maradtak. Ezek közül a Karib-tenger térségében helyezkedik el öt közigazgatásilag különálló sziget, illetve szigetcsoport. Ezek név szerint: Cayman-sziget (a jamaikai köztársaság közelében), a Virgin-szigetek, valamint a Kis-Antillákhoz tartozó Anguilla, továbbá Montserrat, a Turks és Caicos-szigetek. Angol, illetőleg brit közigazgatás alatt áll az Egyesült Államoktól keletre eső Bermuda-szigetek is, továbbá az afrikai partok közelében levő Szent Ilona szigete.

A legszámottevőbb tengerentúli területtel rendelkezik Franciaország. Ezek az alábbiak: Francia-Guyana, a Kis-Antillák szigetvilágához tartozó Martinique, Guazdeloupe, a Madagaszkártól keletre levő Reunion szigetek, valamint az ugyancsak ebben a térségben levő Comore szigetektől francia közigazgatás alatt visszamaradt Mayotte szigetek. Továbbá Óceánia szigetvilágában Francia Polinézia (ehhez tartozik Tahiti és a Tuamotou szigetcsoport), Új Kaledónia, va-

Öltözködés

A nyáron a szokatlan hideg mellett azért volt részünk némi kánikulában is. Előkerülhettek a könnyű nyári ruhák, szandálok, sőt, a fürdőruhák is. Mi nők tehát igyekszünk egyéniségünknek megfelelően jólápoltnak, szépek, csinosak lenni, ami nemcsak természetes, de szükségesség is.

Az öltözködés fontosságáról azért szeretnék szólni, mert úgy érzem, hogy a vak ember mindig hamarabb a figyelem középpontjába kerül, ha megjelenése esztétikailag kívánni-

valót hagy maga után. Így önmagunk és sorstársaink miatt is kötelező mindig jólápoltnak megjelenni az emberek között. Ez egy vak embertől természetesen mindig több energiát és odafigyelést igényel, de azt hiszem, feltétlenül megéri.

Meglevő ruhatárunkban választani könnyebb, gondot elsősorban egy új ruhadarab vagy cipő megvásárlása okozhat, de ha lehetőségünk van, vegyük igénybe egy látó partner segítségét.

A jelenlegi női divat, színben és fazonban egyaránt nagyon változatos és sokrétű, ezért valószínűleg megtaláljuk az egyéniségünknek és ízlésünknek legmegfelelőbb darabot.

Az önálló öltözködés elsajátítása újonnan megvakult ember számára kezdetben nehézségeket okoz, de türelemmel és gyakorlással fokozatosan elsajátítható.

A jólápolt külsőhöz természetesen nem elegendő a ruha, szükség van bőrünk, körmünk, hajunk, tehát egész testfelületünk karbantartására is. A bőr és a köröm ápolása vak embernél egyedül nem, vagy csak nagyon nehezen oldható, ezért tanácsosabb szakemberhez fordulni. A hajápolás viszont egy kis türelemmel és kezűgyességgel tökéletesen begyakorolható.

Látó emberek ha ápolat és jólöltözött vakot látnak, gyakran csodálkoznak. Egyik ismerősöm mesélte, tőle már megkérdezték, ki öltözteti? Ő válaszként elmondta, hogy egyedül, segítség nélkül szokott felöltözni.

Megjelenésünkről az emberek tehát feltétlenül véleményt alkotnak, s a látvány alapján alakul ki a vakokról a negatív vagy pozitív ítélet. Legyünk tehát igényesek öltözködésünkben még akkor is, ha úgy tűnik, hogy a ruha csak a külső, de belső lényegünket nem háttárazza meg.

PIS MÁTYÁSNE

Kötésminták

KERESZTEZETT MINTA

Színe: két szemet balra, két szemet jobbra keresztteztek, így váltom végig a soron.

A visszaján mindig, minden szem fordított.

Balra kereszttezés: a második szemet úgy kötöm le simán, hogy az első szem mögött szúrok hátulról a szembe, az elsőt rendszeren, simán kötöm le. Ezután emelem le mindkét szemet a bal tőről.

A jobbra kereszttezésnél mindkét szemet rendszeren, simán kötöm le, először a másodikat, utána az elsőt, majd csak ezután emelem le a szemet a bal tőről.

GYÜRÜS MINTA

Hattal osztható szemek, két szélszem.

1. Színe: egy leemelt, két sima. A két simát áthúrom a leemelt szemem. Három sima.

2. Négy fordított, egy ráhajítás, egy fordított.

3. Három sima, egy leemelt, két sima. A két simát a leemelt szemem áthúrom.

4. Egy fordított, egy ráhajítás, négy fordított.

NÁDFONATOS MINTA

Páratlan számú szemek, két

(Folytatás a 15. oldalról)

lamint Wallis és Futuna szigetek. Hollandia közigazgatása alatt áll a Kis-Antillákhoz tartozó Holland-Antillák (Curaçao).

Mіндеzen területek a gyarmati rendszer maradványai. Jelenleg azonban lakosságuk és gazdasági kapcsolataik révén különböző formában kapcsolódnak az anyaországhoz. Vannak területek amelyek lényegében az anyaországgal azonos jogi helyzetben élnek. Más területek viszont előbb-utóbb valószínűleg kivívják függetlenségüket. A nem önálló országokban élő lakosság száma mintegy négymillióra tehető (Hongkong és Puerto Rico lakosságát nem számítva).

Hazánk az államok világgözüességének részeként intenzív kapcsolatban áll a világ országainak túlnyomó részével. Diplomáciai kapcsolatban áll 129 állammal. Ezek közül 54-nek van Budapesten tényleges diplomáciai képviselete.

KISS JÁNOS

Vegyszerek a háztartásban

A modern háztartásban a legkülönbözőbb vegyi termékeket használják a mosószerektől és a tisztítószerektől kezdve a kozmetikumokon át a rovarirtókig. Ezek a készítmények sze-

szélszem. A minta három szemből áll, plusz egy szem.

1. Színe, minta: egy sima, egy ráhajtás, egy sima plusz egy sima.

2. Egy fordított minta: három fordított. Az első szemén áthúzom a második, harmadik fordítottat.

3. Egy sima, minta: egy sima, egy ráhajtás, egy sima.

4. Három fordított. Az elsőn áthúzom a második, harmadik szemet. Egy fordított.

ATLÓS MINTA

Nyolccal osztható szemek, két szélszem.

1. Színe: egy fordított, hét sima.

2. Egy sima, öt fordított, egy sima, egy fordított.

3. Két sima egy fordított, három sima, egy fordított, egy sima.

4. Két fordított, egy sima, egy fordított egy sima, három fordított.

5. Négy sima, egy fordított, három sima.

6. Két fordított, egy sima, egy fordított, egy sima, három fordított.

7. Két sima, egy fordított, három sima, egy fordított, egy sima.

8. Egy sima, öt fordított, egy sima, egy fordított.

rencsére már nem olyan mérgezöek, mint valamikor mondjuk a lúgkő volt (ami sok ember halálát vagy meggyomorodását okozta), de a helytelen használat mégis sok baj, betegség forrása.

A MOSÓSZEREK ÉS A BŐRÜNK

Ma már csaknem minden háztartásban van mosógép. E gépekkel a hagyományos mosás alapvetően megváltozott: de megváltozott a mosószer is. Szappan helyett áztató- és mosóporokat igényel a gép. Több gyárunk mintegy 30 terméke — amelyet időnként import is kiegészít — bőséges választékot kínál. Itt csak az enzimatartalmú ún. bioaktív szerekre hívjuk fel külön is a figyelmet. Használatuk kétségtelenül előnyös, mert zsír- és fehérjeoldó enzimatartalmuk az egyébként nehezen eltávolítható foltok (vér, vörösbőr, izzadság stb.) kimosását is lehetővé teszi, de az enzim ártalmas lehet az ezzel dolgozó kézre: allergiás panaszokat, ekcémát okozhat. Tanácsunk, háztartási gumikesztyűt érdemes használni. Ha alája gyógyszerárban kapható orvosi cérnakesztyűt húzunk, az érzésünk kellemesebb lesz. Az érzékeny bőrűek a nem enzimes mosószerektől is védjék a kezüket annak ellenére is, hogy e mosószerek általában a bőr védelmére megfelelő adalékot (metilcellulózt) tartalmaznak.

Ha a mosószertől nem lesz eléggé fehér a ruha, a legtöbb háztartásban a klórt veszik elő. Ez kétségtelenül kiváló fehéritő és fertőtlenítő hatású is, már Semmelweis is használta. Legismertebb formája Hypo nevű készítmény, ami literenként kb. 40 g nátrium hipokloritot tartalmaz. Ez a halványsárga színű folyadék erősen mérgező! Hígítva igen alkalmas az elszürkült, megsárgult textiliák fehéritésére, fertőtlenítésére, foltok eltávolítására, halványítására. Tudnunk kell róla, hogy erősen lúgos, így a lúgra és klórra érzékeny anyagokat tönkretesz, a színeket halványítja. Gyapjú és valódi selyem (hernyóselyem) anyagokra ne használjuk. A műanyag palackot feltétlenül zárt, gyermekeknek nem hozzáférhető helyen tároljuk! Vigyáznunk kell arra is, hogy a műanyag kupak (ami nem csavarmenetes) felbontása után nem szokott tökéletesen zárni. Célszerű ugyancsak gumikesztyűben dolgozni vele.

Arra is ügyeljünk, hogy az előáztatásra használt, aktív klórtartalmú tisztítószert alaposan, többszörös öltéssel teljes egészében távolítsuk el a ruhaneműkből, mielőtt azt a mosógépbe helyezzük, a klór ugyanis a fémeket is megtámadja. Mindennemű mosószer teljes kiöblítése, eltávolítása egyébként is fontos követelmény, de különösen az a gyermekek által használt ruhaneműknél, főleg például a pelenkáknál.

LAKÁSTISZTÍTÁSHOZ

A különböző (padló-, bútor-, szőnyeg- stb.) tisztítószerek közül kiemelten foglalkozunk a

fém tisztítókkal, ugyanis többnyire ezek tartalmaznak erősen mérgező alkotórészeket, ráadásul esetleg tűzveszélyes szerves oldószereket is.

A hatékony fém tisztítók (kenőcs, por, oldat permetként, vagy impregnált kendő) egyrészt a fémtárgyak: kilincsek, dísz tárgyak, evőeszközök, csaptelepek, díszítők stb. elvesztett fényének újjávarázsolására, a felületre tapadt szennyeződések eltávolítására szolgálnak, de ugyanakkor (az ezüst evőeszközök kivételével) olyan adalékot is tartalmaznak, amely vékony védőréteggel vonja be a megtisztított tárgyat, elzárva azt a levegő káros behatásai elől. Így tovább tartják meg fényes, tiszta felületüket.

A forgalomban levő fém tisztítók széles választéka azt a célt szolgálja, hogy azokat a terméken feltüntetett fémfelésekre alkalmazzuk. Tudni kell azonban, hogy az oxálsavtartalmú szer — különösen az erősen mérgező és a szerves oldószerek (általában érezni lehet többnyire nem is kellemetlen átható szagukat) nemcsak gyúlékonyak és tűzveszélyesek, hanem belélegezve az egészségre is ártalmasak.

LÉGFRISSÍTŐK, ROVARIRTÓK

Az e csoportban tárgyalt készítmények között alapvető különbség van: míg az illatosítók csak elfedik a kellemetlen szagokat, addig a fertőtlenítők a levegőben levő láthatatlan mikrobaikat pusztítják el. Általában mindkét termékcsoporthoz fémpalackban kerül forgalomba. Régebben ezek a sprék hajtógáz-

zal működtek (csak meg kellett nyomni a palackon levő nyomógombot) újabban levegőpumpával, kézzel megnyomva működtethető palackok is vannak. Utóbbiak előnye az, hogy nem juttatnak a környezetbe káros gázt. Vannak illatanyaggal átitatott (tehát nem permetyszerű) készítmények is.

Azokat a levegőfrissítőket érdemes igazán használni, amelyek megkötik a kellemetlen szagot. Kevésbé célszerűek azok, amelyek e szagokat pusztán elfedik. Vásárlás előtt érdemes erről a doboz felirata alapján meggyőződni.

Mind a légfrissítők, mind a fertőtlenítők alkalmazásánál figyeljünk arra, hogy a permetből ne sokat lélegezzünk be. Ezért például a betegszobát akkor permetezzük, amikor a fekvőbeteg nem tartózkodik benne, és csak negyed, fél óra múlva lépünk a helyiségbe. Arról se feledkezzünk meg, hogy a légtisztító nem helyettesítheti a szellőztetést. A gázzal működő palackokban túlnyomás van, ezért hő hatására felrobbanhatnak (ez egyébként minden sprépalackra, a dezodorokra is érvényes). Járványos időben akár megelőzésként is jó szolgálatot tehetnek a mikrobaikat pusztító (propilén-glikolt vagy hasonló szert tartalmazó) légfertőtlenítők.

A rovarok egy része kórokozó, többségük csak kellemetlen és van olyan is (pl. a moly), amely „csak” a ruhákat teszi tönkre. A rovarirtók közös jellemzője, hogy olyan hatóanyagokat tartalmaznak, amelyek csak a rovarokat pusztítják, de az emberre veszélytelenek —

feltéve, hogy az előírásnak megfelelően alkalmazzák.

Használat előtt gondosan olvassuk el a felhasználásra vonatkozó útmutatást. Így például a rejtett életmódú rovarok (svábbogár, csótány, hangya stb.) irtására vásárolt permetet ne juttassuk a levegőbe, hanem kizárólag a rovarok búvóhelyére, a fal- és padlórepedésekbe, a vizes blokk, a szeméttároló környékére porlasszuk. A zárt helyiségekben repülő rovarok (légy, szúnyog) irtását aeroszolokkal úgy végezzük, hogy a permetezéskor ne legyen ott más személy, különösen gyermek. Ne tévesszük szem elől: a rovarok ellen hatásosan úgy védekezhetünk, ha tisztaságot tartunk, a hulladékot az eltávolításáig is zárt vagy legalábbis lefedett tartályban tároljuk.

ÉTELEK TARTÓSÍTÁSÁRÓL

Az utóbbi években ismét megnövekedett a házi tartósítás jelentősége. Nagyanyaink szinte kizárólag hőkezeléssel tartósítottak: előnye az ártalmatlanság, de hátránya, hogy a gyümölcsök és a zöldségfélék friss zamata, főleg a vitamintartalma csökkent. Ezért manapság mindinkább tért hódít a hidegen — vegyszerek segítségével történő — tartósítás.

A tartósítás legfontosabb feltétele: az eltenni kívánt nyersanyagot baktériumoktól, élesztőtömböktől, penészekről mentesen kell konzerválnunk, ellenkező esetben erjedés, rothadás következtében megromlanak. A konyhát alaposan takarítsuk ki, pormentesítsük. Minden felhasználandó eszközt, az üvegeket is ferőtlenítő mosószerrel

PETERSZ LÁSZLÓ

Csak ennyi kell...?

Az éjjel alig hunyta le a szemét, s a hivatalában csak boszszankodott és idegeskedett egész délelőtt. Még szerencse, hogy éppen szombat volt: fél egykor már lezárta az íróasztalát.

Ebéd után a szemerkélő eső ellenére sokáig járkált a Krisztinában, de Klárral nem találkozott. Megállt egy percre a

ház előtt, ahol a lány lakott, de nem mert felmenni hozzá. Egyszer már volt dolga a zord főbérlővel, aki szigorúan tiltotta férfiak látogatását.

A presszóba is hiába tért be, Klárit ott sem találta; nyomban észrevette viszont a feléje integető Gerzson, akinek évekel ezelőtt az ő kiadójuk bocsátotta közre novellás kötetét,

mosuk ki, öblítsük folyóvízzel mosószermentesre és kendővel takarjuk le. Ne törölgessünk! Csak kevés gyümölcs tartósítható főzés nélkül: a zöltségek, a savanyúságok hőkezelés nélküli eltevése szélesebb körben ismert.

Az ártalmat elsősorban a tartósításra használatos vegyszerek körében keressük. A régebben általánosan használt szalicil (valójában szalicilsav) fél- vagy egyezrelékes töménységben (egy kg nyersanyagra 0,5–1 g-ot számítva) jó hatású konzerválószer. Hátránya: gyomorpanaszokat okozhat és az ezzel tartósított készítmény forralásakor a szalicilsav bomlásnak indul. Ennek során rákkeltő vegyületek is keletkezhetnek, ezért a konzerviparban eltiltották. Háztartásban szokták az üvegek tetejére szórni, kevés tömény alkohollal a vattaszerű kristályokat feloldják, majd lezárják az üveget. Felbontáskor a legfelső, vékony réteg eltávolítása megóv az ártalmaktól.

Ma a legelterjedtebb tartósítószer (az ugyancsak a gyógy-

szertárakban kapható) nátrium-benzoikum, azaz a benzoosav nátriumsója. Ebből valamivel több kell a szalicilnél: egy-másfél ezrelék. Íze kissé sós, ezért inkább zöltség, savanyúság konzerválására használják.

Újabb — ezért kevésbé ismert — tartósítószer a szorbinsav és különösen káliummal alkotott sója: a kálium-szorbát. Előnye, hogy természetes anyagként is előfordul, az egészségre — mai ismereteink szerint — nem ártalmas. Szintén csak egy ezrelékes töménységben használják, mert csípős ízt okoz. Kereskedelmi forgalomban nehéz hozzájutni.

Minthogy a magyar élelmiszer-törvény rendelkezése értelmében minden csomagoláson fel kell tüntetni — a többi között — a tartósítószer, módunk van a vásárolt termék ellenőrzésére. Házi eltevésnél pedig részesítsük előnyben a kevesebb vegyszert kívánó régi „dunsztolást”, vagy a mélyhűtést, ami nem igényel semmi vegyszert.

s éppen az ő gondozásában. Odaült melléje: mást nem is tehetett volna, mivel az volt az egyetlen szabad szék a zsúfolt helyiségben.

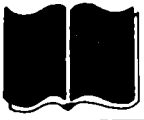
— Csak nem vagy beteg? — kérdezte Balázs, gyanúsnak találva a jól megtermett férfi sápadt arcszínét.

— A régi nóta, megint csak a régi — legyintett Gerzson, egyik kezével a gyomrát tapogatva. — Azt mondják gyomorfekély... Tulajdonképpen már megszokhattam volna, de hát fáj... No, nem nagyon, de szinte állandóan, ami végtére is rettentően unalmas... Szerencsére ez még használ egy kicsit!... — és nagyot hörpölt a rummal alaposan meglocsolta teájából.

— Min dolgozol mostanában? Nem nagyon találkozom neveddel a lapokban.

— Nem is fogsz! — csattant fel Gerzson. — Hogy min dolgozom? Semmin, érted, egyáltalán semmin. Nem is fogok! Minek? — S mint árvíz idején a szennyes zuhatag a leomlott gáton át, úgy tört ki és ömlött belőle a keserű panaszok végtelen áradata. Szidta a szerkesztőket, a kiadókat, a folyóiratokat, az íróársakat; ellenséget és jóbarátot egyaránt, mígnem egészen nekihehülve azt kezdte magyarázni, hogy nem is érdemes írni, mert hiszen úgy sincs megírásra méltó téma ebben az agyonszervezett, unalmas világban, és nincsenek már érdekes emberek, sem igazi egyéniségek, csak uniformizált, dróton rángatott fabábuk...

Balázs eleinte megpróbált elmentmondani, aztán már nem is

figyelt oda. Különben sem tudott másra gondolni, csak Klárra. Hétfőn együtt voltak egy társaságban, elég sokat ittak mindketten, és hazafelé jövet hevesen összeszólalkoztak. És ami már kétségbeejtő: sehogy sem tud visszaemlékezni rá, hogy min vesztek össze tulajdonképpen. Négy év alatt előfordult ilyesmi már máskor is, de barátnője még egyszer sem maradt el ilyen sokáig. Már ötödik napja nem jelentkezett sem személyesen, sem telefonon. Ő maga viszont nem tudja felhívni sehol...

Hirtelen — talán a sűrű dohányfüsttől, vagy asztaltársának monoton locsogásától, de az is lehet, hogy a beatlesek miatt, akik egy percre se hagyták abba pokoli üvöltözésüket a vurlicerben — szörnyű fejfájása támadt. Miután fizetett és gyorsan felhajtotta maradék konyakját, elbúcsúzva Gerzsontól, hazafelé indult.

Alighogy befordult a Mikó utcába, már messziről megpillantotta a kis öregembert, aki éppen szembejött vele a régi, ferencjósokhoz hasonló szabású seszínű felöltőjében, fejebúbján keskeny karimájú vadászkalappal. Látásból ismerte régóta. Megfordult néha kis trafikjában, ahol a pult mögött szokott üldögélni egy öreg hölgy társaságában, aki talán a nővére lehet. A kis öregember, amikor Balázs elé ért, váratlanul megállott és udvariasan megemelve kalapját megszólította:

— Bocsánat az alkalmatlankodásért, de olyan ismerősnek tetszik lenni... Nem volt véletlenül uraságod a bolondok házában?

— Eddig még nem — dadogta Balázs — de ha így megy tovább...

— Mert én kérem ott voltam huszonegy évig. Csak 1975-ben engedtek ki, a jövő hónapban lesz tíz esztendeje. Pedig nem bántottam soha senkit... Itt volt kérem az a Hitler, meg Szálasi, őket bezzeg kinn hagyták! Aztán mi lett a vége? Majdnem elpusztították a világot... Engem meg huszonegy évig tartottak odabenn, pedig higgye el uram, soha senkinek nem vétettem...

Ilyen közletről látva az ősz pofaszakállal keretezett arc szelíd vonásait, a szürkés-kék szempár derűs nyugalalmát — cseppet sem volt nehéz hitelt adni e különös öregember szavainak, aki sűrű bocsánatkérések és kalaplengetések után lassan folytatta útját. Balázs utánanézett egy percig, s arra gondolt, hogy megmutathatná Gerzsonnak. De mi értelme volna? Gerzson erre is csak azt mondaná, hogy olyan, mint a többi. Ő már csak a saját gyomor-baján keresztül szemlél mindent és mindenkit. Mivel neki oly unalmas egyhangúsággal fáj a gyomra, hát a világ is unalmas és egyhangú.

*

Mihelyt Balázs belépett garzonlakásának ajtaján, megcsapta orrát az áporodott szag. Eszébe jutott, hogy siettében elfelejtett szellőztetni reggel. Kitárta a széles üvegajtó mindkét szárnyát, és kilépett a balkonra. Innen a második emeletről pompás kilátás nyílik a budai hegyekre. Balázsra azelőtt mindig üdítően hatott e

gyönyörű látvány, most ellenben csak elszomorította és leverte, mert az ősz, az elmúlás fakó színeit látta mindenfelé a nehéz, ólomszürke ég alatt.

Visszament a szobába és leült a kerevet szélére. Nem tudta, mitévő legyen, hát rágyújtott. Az éjjeliszekrényen ott volt mellette az öblös hamutartó, színing tele csikkekkel. Az éjszakai termés, — gondolta kesernyés mosollyal, — talán ezért fáj annyira a feje. Ki kellene üríteni, de mozdulni sem volt kedve. Csak ült, maga elé meredve. Talán még sohasem érezte magát ennyire magányosnak, ennyire boldogtalan-nak.

Már az elsőre összerezett, de csak a harmadik csengetés jutott el a tudatáig. Odaugrott a telefonhoz és felemelte a kagylót.

— Haragszol még bogárkám? Ne haragudj... — hallotta a jólismert, kislányosan csengő hangot.

— Nem... dehogy... Miért haragudnék? — válaszolta és érezte végigfutni a testén az öröm forró áramát.

— Akkor jó, akkor megyek hozzád... Akarod?

— Persze, hogy akarom, te édes... Gyere, de most mindjárt!...

— Negyed óra múlva nálad leszek... Addig is sok-sok puszit küldök. Csau... Ja, mit is akartam mondani? Készítsd elő a kávéfőzőt! Repülök!

— Gyere, édes, gyere, gyere, gyere — suttogta Balázs még vagy egy percig elfúló hangon, pedig tudta, hogy már süket a készülék.

Kisietett a konyhába, és közben a kávéfőzővel foglalkozkodott, azon vette észre magát, hogy fütyürészni kezd. Aztán kiment újra a balkonra, s attól, ami elé tárult, szinte elállt a lélegzete.

Pazar színekben tobzódott az egész táj. A rozsdabarnától az aransárgáig és a halványzöldig. Az ősz egész színskáláját végigöntötte a dombokon, a völgyeken, a házakon, a fasorokon és középtűt ott tündökölt egész fenségében a János-hegy, ezüstös párák közt. Elő-előbújva a ritkuló felhők közül a lebukó nap néhány bátortalan sugarával különös opálszín ragyogást varázsolt az imént még oly reménytelenül szürke mennyboltra. Mi történhetett? Ugyanezt a panorámát látta ő néhány perccel előbb? Most minden más, egészen más... Nyomtalanul eltűnt gyötrő fejfájása is. Hogyan és mitől változhat meg egyszeriben minden, de minden? Hát csak ennyi kell hozzá, egyetlen telefonhívás?

Úgy látszik, csak ennyi...

JÁKÓI ATTILA

Pétersz László tanárnak

*Bokrok, fák feketében.
Eben a Nap: ég betakarta.
Nap alig ég, nincs aki fújja,
az éltető, édes oxigént
elozza Thanatosz újra!
Már alig futja áhítatból,
de bátor az, ki Eget kérlel,
s a véletlenül átlépdélünk,
bár a fű is elibénk térdel.
Még Jel és Fény és Óriás vagy,
nagy Tettek Oktatója
és tollba mondhattad azt, ami
Létednek folytatója...*

*Most szótlán monológba fog
— hallod-e, Szél litániázik,
a Történelem Színpadán,
gördül a függöny s vérben ázik;
s kicsírázik a Félelem.*

*Te, nagy Halott, mind tudad
ezt,
maradj velünk, maradj velem,
légy Intelem. És Példa. Szép.
Inkarnációs Bibliám...
Rigók ruhája mind sötét...
mini átöltözött almafám...*

IHÁSZ KOVÁCS ÉVA

Esti feljegyzés

In memoriam Pétersz László

*Felhő, szél haja, szomorú
lobogásom,
immár búcsúzom, e tétova
tájból e
csöndes ezüstnyáj vonulása, a
csillag
érczengésű szívéből, ahol
nem felelnek az élők, s nem
felelnek a drága Halottak.
Szív, te sebekkel ékszeres
Emlék,*

*Te visszaperelt, szímarany-szép,
mozdíthatatlan Kőszobor.
Messziről érkezett zokogás,
törvénytelenül is — jogos —
örökség.*

*Aki legjobban szeretett,
elveszített,
s Te az Elveszített, maradj
mindig Öröklét.
Uzenj. Csillagra várakozó, égi
vigasznak*

*a fényben, az éjben, minden
hang a Tiéd.
Te, világért, — nagy —
bocsánatos Bűn!*

*Legszebb Ösztöngőm!
Szívemben a csönd idekiáltó
Hold-lemezét összetöröm.
Enekes Könyvem Salamon-i
Bölcsé,
megmaradt égi-öröm!*

A VAKOK ÉS GYENGÉNLTÁK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGE
MEGALAKULÁSÁNAK 70. ÉVFORDULÓJÁRA

Országos szavalóversenyt

RENDEZ

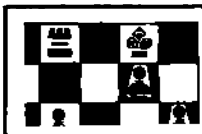
1988. március 27.-én, vasárnap de. 10.30-kor
(XIV., Május 1. út 47.)

A versenyen — kötelező anyagként — vak szerzők egy művét, valamint szabadonválasztott irodalmi alkotást kell elmondani. Kívánságra Braille, illetve síkírásban elküldjük a jelentkezőknek a kötelező anyagokat.

Jelentkezni lehet: 1987. december 31-ig
a Szövetség kulturális előadójánál:

Dombóvári Ferencnél

(1146 Május 1. út 47., vagy 1406 Pf. 44.)

DÉNES JÓZSEF

Újra IRISZ kupa Szentendrén

Az 1985. évi IRISZ kupa versenyről írt beszámolómat azzal fejeztem be, hogy bár csak két év múlva ismét meg tudnánk rendezni a versenyt! Nos, ez a kívánság teljesült a gesztor vállalatok jóvoltából. Így, ezúton is köszönetet kívánunk mondani az OFOTÉRT, a MOM és a Dunatours vállalatnak.

Az 1985. évi résztvevők közül ezúttal hiányzott az NDK csapata — indulásukat az utolsó pillanatban vonták vissza — Spanyolország, versenyen kívül Lengyelország és Magyarország második csapata. Eljöttek viszont Lőcse és Svédország. Jugoszlávia valójában új csapattal jelent meg, mert most zágrábi sakkosok képviselték a váloga-

tottat macedón sakkosok helyett, élén Dragunna, a világ egyik legjobb vak sakkosójával.

Az első IRISZ kupát Bulgária csapata nyerte meg, miután a döntőben bennünket győztek le 3:1-re.

A szervezőbizottság — élén az OFOTÉRT-tel — sajtóértekezletet tartott június 2.-án, amelyen a napilapok, az ÁISH és Sakkszövetség képviselői jelentek meg, akik azután a sajtóban is hírt adtak az eseményről.

Játékosaink nagy várakozással készültek a versenyre. Az már korábban eldőlt, hogy Erős, Nemes, Rév mellett Batytyáni képviseli színeinket, tartalék Dénes és Voján.

A külföldi csapatok jún. 21-

én „futottak” be vonattal, repülőgéppel. Miután kiértékeljük őket, az volt a véleményünk, hogy rendkívül nehéz lesz elérnünk a kétévvel ezelőtti második helyünket; a reális célkitűzés a harmadik hely megszerzése volt.

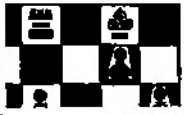
A június 22-i technikai értekezleten 4 csapatot kiemeltünk, a többi ezekhez sorsoltuk. A kiemelt csapatok voltak: Bulgária (az első IRISZ kupa győztese), Jugoszlávia, NSZK, Anglia (olimpiai eredményeik alapján). Így a következő két csoport jött létre, sorszám szerint: „A” csoport: 1. Lőcse, 2. Finnország, 3. Bulgária, 4. NSZK, 5. Hollandia. „B” csoport: 1. Svédország, 2. Anglia, 3. Magyarország, 4. Ausztria, 5. Jugoszlávia. Így mindegyik csapat egy szabadnaphoz is jutott.

A finn csapat Tonteri kivételével azonos volt az olimpiai csapatunkkal. Így volt ez az NSZK-val is, csak itt a bajnok Zier nem jött el. Hollandia csapatában játszott Bestman is, az IBCA elnöke. A svéd csapat egy finn kölcsönjátékoskal (Wiklund) tudott csak kiállni. Anglia csapatát az egyéni világbajnokságon 6. helyen végzett Lilley fémjelezte. Ausztria valójában második csapatával jelent meg, mert sem Hammermaier, sem Pasterner nem jött el.

Az első forduló előtt tartottuk meg a megnyitó ünnepséget. Ezen beszédet mondott az OFOTÉRT vezérigazgató-helyettese, Bestman az IBCA elnöke, Gábor Zoltán a Sakkszövetség alelnöke, és Schmitt Pál az ÁISH nevében, a Magyar Olimpiai Bizottság tagja.

Nádai András, az OFOTÉRT kiskereskedelmi osztályvezetője sajtótájékoztatót tart.

A verseny lefolyása:

Első fordulóban Ausztria csapatával kerültünk szembe. Bizakodtunk a tartalékosan kiálló „sógorok” elleni nagyobb győzelemben. Erős a középjátékban meghökkenítő királyvándorlást hajtott végre és ért el nyerő függőállást. Nemesnek sajnos nem sikerült legyőzni Richtert, a függőállás sem ígért győzelmet. Rév elég könnyedén legyőzte Heisst. Battyányi remisre adta gyaloghátrányos, de tisztázatlan állását Zevart ellen.

Csoportunkban az Anglia—Jugoszlávia rangadót az utóbbiak 3,5:0,5 arányban megnyerték. A Lilley—Dragun játszmában színvonalas, elméleti értékű küzdelem folyt a Grünfeld védelemben. A függő állást mindenki döntetlenre adta volna Dragun kivételével, aki viszont azt meg is nyerte!

Svédország szabadnapos volt. A második csoportban is rangadó volt! Itt Bulgária legyőzte az NSZK-t 2,5:1,5-re. Feltűnt, hogy Dimitrov az első táblás, míg Atanaszov csak a második. A harmadik táblán az ismeretlen Todorov játszott, sem most, sem később nem sok sikerrel.

A második fordulóban kerültünk össze a rivális Jugoszláv csapattal. Sajnos a „hagyomány” most sem tört meg, kikaptunk 3:1-re. Dragunt nem zavarta, hogy egész délelőtt függőt játszott, délután megverte ezúttal is Eróst. Erős Pali pedig mindössze egy kisebb hibát követett el középjátékban, mire gyalogot vesztett. A második hiba már megpecsételte sorsát. Nemes a spanyolt világgossal is igen erélytelenül ke-

Feleki Árpád, az OFOTÉRT kiskereskedelmi vezérigazgató-helyettese a megnyitóbeszédét mondja. (Balról jobbra: Balogh András a MOM vezérigazgatója, dr. Bódi István főtitkár, dr. Aren Bestman az IBCA elnöke, Schmitt Pál a Magyar Olimpiai Bizottság elnöke, Gábor Zoltán a Magyar Sakkszövetség alelnöke, Nádai András)

zelte, Sákic átvette a játék irányítását és a centrumban áttöréssel győzött. Rév jó játékkal előnybe került Marendic-csal szemben, de akkor rosszul kiszámított hibás bástyaáldozatot hozott és vesztett. Battyányinak viszont sikerült Fortuna segítségével teljes pontot kaszíroznia. Skrabec jobban állt. kihagyta a nyerést, majd elszámolt lépéseket és időtúllépéssel vesztett.

Az angolok biztosan verték 3,5:0,5-re a svédeket.

A másik csoportban Bulgária—Hollandia 3:1-re, Lócse—Finnország 2:2.

A harmadik fordulóban elég könnyen győztünk a svédek ellen 3:1-re, bár Battyányinak itt is szerencséje volt. Kellemetlen volt Nemes sima veresége a teljesen ismeretlen Wikman ellen.

A jugoszlávok „csak” 3:1-re

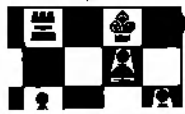
verték az osztrákokat. A két utolsó táblán volt döntetlen.

A másik csoportban az NSZK lelépte a hollandokat 3,5:0,5-re, míg a bulgárok meglepetésre csak 2:2-t értek el Lőcse ellen. Az első két táblán Stromp és Holesták győztek Dimitrov és Atanaszov ellen! A versenyfutás az első helyért kiéleződött!

A negyedik fordulóban kerültünk szembe a rivális angolokkal. Sikerült 2,5:1,5 arányú győzelemmel biztosítanunk csoportunkban a második helyet. Erős vesztett ugyan Lilley ellen küzdelmes partiban de Rév nyert Benson és Voján Cohn ellen. Nemes pihent ezen a napon. Battyányi döntetlent ért el Chambers ellen.

A svédek is legyőzték az osztrákokat 2,5:1,5-re.

A másik csoportban az NSZK egyre jobban belelendült és

Versenyzők és kísérők a megnyitón.

ezúttal Lócsét verte 3:1-re. Bulgária—Finnország 3:1.

Az ötödik fordulót viszonylag nyugodtan néztük, mert szabadnaposak voltunk. Legfeljebb azon izgultunk, hogy ki lesz az ellenfelünk a másik csoportból. A miénkben Jugoszlávia könnyedén nyert Svédország ellen 4:0-ra, Anglia—Ausztria 3,5:0,5.

Másik csoportban NSZK—Finnország 4:0! Lócsé—Hollandia 3:1.

Így alakult ki azután a két csoport végeredménye:

„A” csoport:

NSZK	12 pont
Bulgária	10,5
Lócsé	8
Hollandia	5,5
Finnország	4

„B” csoport:

Jugoszlávia	13,5 pont
Magyarország	9,5
Anglia	9
Svédország	4
Ausztria	4

A helyosztó mérkőzést most is Bulgária ellen vívtuk, mint két évvel ezelőtt, csak hogy most nem az első, hanem a harmadik helyért. Sajnos, az események most is kedvezőtlenül alakultak. Erős viszonylag hamar döntetlent csinált világgossal Dimitrov ellen. Nemes azonban sehogyan sem tudott egyenlő állást elérni a spanyol megnyitásában sötéttel. Rövidesen gyalogot, majd játszmát veszített Atanaszov ellen. Rév viszont kedvenc Mora cselében támadáshoz jutott Todorov ellen és azt győzelemre vezette, függőzés után. Vojánnak is küzdeni kellett az egyensúlyért. Atanaszov győzelme után a bolgárok beajánlották itt a döntetlent de mivel 2:2 is a negyedik helyünket jelentette volna, azt elutasítottuk. Végül Hinev felülkerekedett és így 2,5:1,5 arányban veszítettünk.

Az első helyért folyó küzdelmet érdekes módon a sötét szín döntötte el! Dragun is, Maren-

dic is sötéttel nyertek, míg a másik két játszma döntetlenül végződött. Így a jugoszlávok nyerték meg a tornát.

Az ötödik helyet meglepetésre a Lócsé csapata nyerte, mert legyőzte Angliát. Itt különösen érdekes esemény volt az, hogy a sorsolásnál Stromp a sötét színt választotta Lilley ellen és így nyert!

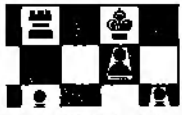
Hollandia 2,5:1,5 arányban, Finnország 3:1 arányban győzött Svédország, ill. Ausztria ellen. Így alakult ki a végeredmény:

1. Jugoszlávia
2. NSZK
3. Bulgária
4. Magyarország
5. Lócsé
6. Anglia
7. Hollandia
8. Svédország
9. Finnország
10. Ausztria

Jugoszlávia első helye megérdemelt. A csapat motorja volt Dragun, aki 5 pontot, azaz 100%-ot ért el, egyedül a mezőnyben. Ugyancsak itt találjuk a legjobb harmadik táblást, Marendicet 4,5 ponttal.

NSZK csapata teljesen kiegyensúlyozott, ez nagy előnye! Az itt játszó 5 játékos tudása között csekély a különbség. Második táblán Bischoff volt a legjobb 4 ponttal. Sákic is ennyit ért el ugyan, de neki rosszabb volt a Berger—Sonnebornja.

A magyar csapat eredménye bár rossznak nem mondható, de a harmadik hely megszerzése lett volna legalább az

Pillanatkép a magyar—osztrák mérkőzésről (Erős—Zipko, Nemes—Richter).

A győztes jugoszláv csapat a vándorszerleggel.

„igazi”. Egyénileg csak Rév Miklóst lehet dicsérni — eltekintve időzavarait — 5-ből 4 pont igen jó eredmény. Erős 50%-ot, 2,5 pontot ért el. Ez első táblán még elfogadható. Sajnos, második táblán Nemes csődöt mondott, 4-ből mindössze egy döntelent ért el. Batytyáni 4-ből 3 pontot ért el, ami nagyon jó eredmény, de az igazsághoz tartozik az, hogy meglehetősen szerencsével.

A többi csapat közül meglepetés Lőcse 5. helye. Ausztria utolsó helye érthető ilyen tartalékos összeállítás mellett.

A verseny rendezése, a vendégek ellátása most is igen jól sikerült, erről a résztvevők elismeréssel szóltak. A záróünnepségen Sákic a külföldiek nevében arról beszélt, hogy az IRISZ kupa ma már az Olimpia után a legrangosabb nemzetközi verseny.

Az egyik versenynapon sikeres tárgyalást folytattunk Bestmannal a jövő évi olimpiáról, aki látogatást is tett Zalaegerszegen.

Versenyünket Szabó Levente versenybíró minden zavar, zökkenő nélkül vezette le.

Úgy érzem, hogy sikeres, emlékezetes versenyt rendeztünk. Ma már nem egyszerű szóhaj, kívánság, hogy újra legyen IRISZ kupa, hanem realitás, sőt tradíció megvalósítása.

Molnár István

Dallos János, az OFOTÉRT nagykereskedelmi vezérigazgató-helyettese a díjkiosztással egybekötött záróvacsorán — többek között — külön-díjat ad át dr. Aren Bestmannak.

Nyári élményeink

Tanulóink a nyáron bőséges programkínálatban csemegézhettek. Iskolánk az idei nyáron 4 üdülési lehetőséget kínált a barátaikkal, osztálytársaikkal nyaralni, pihenni vágyóknak.

A VGYOSZ által finanszírozott soproni tábort a bükk-szentkereszti, a zánkai, majd az állami gondozottak balatonkenesei nyaralása követte.

Elsőként a soproni siketek láttak vendégül minket. A szép helyen fekvő intézetben ugyan kissé szűkös, de kellemes körülmények között tölthettük a szünidő napjait. Kisebb, de leküzdhető nehézséget okozott a váci siketek érkezése, akik tanulóinkkal közös hálóban nyertek elhelyezést. A kapcsolatteremtés nehézségeit leküzdve, rövid időn belül élénk társalgás kezdődött a két csoport egyes tagjai között.

A nagyobbak idejük nagy részét a város és a környező hegyek bebarangolásával töltötték. Hajmeresztő kaptatók sokszor négykézláb történő megmászása, ijesztő meredélyek nadrágféket igénybe vevő leküzdése, sűrű erők felderítése színesítette nap mint nap a nyaralók életét. Persze az Alpok alján mindeme kellemességeknek hátulütője is volt. Kullancsok tucatjait küldtük esténként a másvilágra. E tevékenységben igazgatóhelyettesünk járt az élen, aki sajátos sebészi technikájával, műtétek sorozatát magára vállalva ádáz kullancsrendészként pergette napjait.

Túracsoportunk, mely Oláh Gábor gyorsvonati tempóját bíró ifjakkból állt, többször kísértést érzett az osztrák határ illegális átlépésére, mely elhatározásukat határhozaink éber figyelme hiúsíthatta csak meg.

A VÁROSNEZÉS SORÁN a Kecske-templomtól a Tűztoronyig megtekintettük Sopron

nevezetességeit, élmények százait gyűjtve.

A Sopronban eltöltött idő eseményeit összegezve elmondhatjuk, hogy sikeres, élményteli két hetet tölthettünk el hazánk e szép városában, s ezúton szeretnénk köszönetet mondani Szakály Ernő igazgató úrnak és a Siketek Általános Iskolája valamennyi dolgozójának segítségükért, valamint a VGYOSZ-nek a lehetőség megteremtéséért.

Aktív pihenés

1987. július 6-tól 16-ig 20 tanulóval a Liget SC által rendelkezésünkre bocsátott Hópehely túristaházban laktunk, Bükk-szentkereszten.

A közmondás igazságát tapasztaltuk, miszerint minden kezdet nehéz; a túristaházra ugyanis csak sok el- és átirányítás elszenvedése után leltünk rá.

Mindezen fáradalmakért kárpótolt azonban bennünket a környék kies-bájos mivolta. A Bükk fennsíkon élvezhettük az erdők természet adta szépségét. A levegő is — párosulva a gyönyörű környezettel — nagy mértékben hozzájárult egyébként is vidám hangulatunk fokozásához.

Az elhelyezés is szerencsés volt: a nagyok önálló szobákat kaptak, a kicsik viszont lelkesen örültek az emeletes ágyak birtokba vételének.

A táborozás jelmondata és egyben célja is az „aktív pihenés” volt. Ébresztő nélküli ébredés, takarodó nélküli lefek-

vés — mindkettő egyaránt a kötetlenséget, a szabadságot, felszabadultságot jelentette számunkra.

A napi túrákat kicsinyeknek és nagyoknak külön-külön szerveztük. A kisebbek napi 4—5, a nagyok pedig 20—30 kilométer megtétele után „éremelték ki” az esti nyugovóra térést. A nap legnagyobb részét a levegőn töltöttük, így a délutáni csendespihenőt is leggyakrabban maga a szerveztünk követelte ki. A túrák során belélegzett jó levegő is megtette jótékony hatását; konyhánk forgalma állandóan nőtt, természetesen étvágyunkkal egyenes arányban. Az éttermi ebédek bősége, a napi többszöri reggeli és vacsora, mind-mind alkalmat adott a főzési fantázia gazdagítására. A napi tizenöt liter tej elhozatala beszerzőnk nem mindennapi fizikai erejét tanúsította...

A jókedv, nevetés, a játék nemcsak reggel, de napközben is állandó társunk volt. A mis-

kolci, lillafüredi kirándulások maradéktalanul örömkeltőek voltak. Cziranku Jóska bácsi atyai kényeztetése is fokozta gondtalan örömlétet ezen kirándulások során.

A táborozás alatt természetesen esti szalonnasütést és jól

sikerült akadályversenyt is rendeztünk. A baráti beszélgetések, a közös programok és a szép idő mind-mind kellemessé tették együttlétünket.

A táborozás alatt dr. Heppné Mercsényi Judit, Maitz Márta, Vigh Gyuláné és Fintáné Őrsi

Anikó gondoskodtak a gyerekekről.

Az üdülés végén ezzel a jelszóval búcsúztunk egymástól — és vigasztaltuk egymást: „Jövőre veletek ugyanitt!”

Fintáné Őrsi Anikó

Felhívás

Ertesítjük tagtársainkat, hogy a VGYOSZ Budapesti és Pest Megyei Szervezetének telefonkezelői szakcsoportja 1987. június 6-án megalakult. Beléphet minden olyan telefonalközpontkezelő, aki a megyei szervezet tagja. Jelentkezni lehet személyesen, levélben, vagy telefonon a szervezet irodájában — Budapest XIV., Május 1. u. 47. 1146. Tel.: 428-506, — vagy Kardos Jenőnél, a szakcsoport titkáránál, tel.: 853-566, és a két szervezőnél: dr. Bodor Ödönné tel.: 342-000, Pásztor Béláné tel.: 126-460.

*Pinczki György
titkár*

Hírdetés

Ismét forgalmazok kengyeles, tehát mindkét fület takaró fejhallgatót kisebb-nagyobb táska- vagy zsebrádióhoz, bármilyen hálózati készülékhez és televízióhoz; a vásárló kívánságának megfelelő csatlakozót szerelem rá. Bory János, 406-177.

ELŐRELÁTÁS GONDOSKODÁS AJÁNDÉK

IFJÚSÁGI TAKARÉKBETÉT

Javasoljuk az önálló lakással még nem rendelkező 35 év alatti fiataloknak.

Legalább ötéves takarékosági időszak.

Havi rendszeres befizetés.

KAMAT + PRÉMIUM

5 – 6 év után 5 % + 3 %

7 év után 5 % + 4 %

+ **KÜLÖNKÖLCSÖN** lakásépítéshez, – vásárláshoz:

5 év után a megtakarítás 120 %-a, maximum 200 000 forint

6 év után a megtakarítás 140 %-a, maximum 250 000 forint

7 év után a megtakarítás 160 %-a, maximum 300 000 forint

8 év után a megtakarítás 180 %-a, maximum 300 000 forint

9 év után a megtakarítás 200 %-a, maximum 300 000 forint.

- . Magánforgalomban vásárolt ingatlanvételhez a megtakarítás 100 %-a.
 - . Egyéb építési munkákhoz a kölcsönalap 100 %-a, maximum 100 000 forint.
 - . Jelenlegi és volt állami gondozottaknak emelt összegű kölcsön.
- Az ifjúsági takarékbetét külön kedvezményes áruvásárlási kölcsönre is jogosít.

Részletes felvilágosítást készséggel adnak az Országos Takarékpénztár fiókjai.

A PROPÁN - BUTÁN GÁZFOGYASZTÓK FIGYELMÉBE

A biztonságos gázhasználat érdekében az 1977. (IV. 6.) NIM és a 11/1982. (VIII. 13.) IpM rendelet (GOMBSZ VII. fejezet 11. §-a) a pébégázfogyasztók számára kötelezően írja elő, hogy palackos háztartási gázfogyasztó berendezéseiket 5 évenként ellenőriztessék. Az ötéves időtartam az üzembehelyezés vagy az utolsó ellenőrzés dátumától kezdődik.

**PÉBÉGÁZKÉSZÜLÉKEIT
5 ÉVENKÉNT
ELLENŐRIZTESSE !**

A palackos gázfogyasztó berendezések ellenőrzését a szerviztevékenységet ellátó szerelő vállalatok a gázfogyasztók megrendelésére végzik el. Megrendeléseiket a hibabejelentő helyeken és a pébégáz cseretelepken lehet leadni.

**Gázfogyasztó berendezéseinek
ellenőriztetésével saját és
környezete biztonságát védi.**

Országos Kőolaj és Gázipari Tröszt

HA A LAKÁSBAN GÁZSZIVÁRGÁST ÉSZLEL

GÁZSZAGOT ÉREZ

NE HASZNÁLJON

NYÍLT LÁNGOT VAGY SZIKRÁT ADÓ
ELEKTROMOS KÉSZÜLÉKET, AZONNAL

SZELLŐZTESSEN

ÉS

ÉRTESÍTSE

A GÁZMŰVEKET

228 - 228

140 - 040

VÁLASZTÉKOSABB FÜSZEREZÉS—

JOBBI ÍZHATÁS 14 FÉLE FÜSZERKEVERÉKKEL

Grill, flekken, halízesítő, vadhús olasz, kínai, saláta, vagdalthús, magyaros, pástétom, tojásétel, levesízesítő, öt fűszer keveréke, provencei fűszerkeverék.

Két recept a sok közül:

FLEKKEN FÜSZERKEVERÉK

Sertésflekken

Hozzávalók: 80 dkg csont nélküli tarja, flekken fűszerkeverék, olaj.

A tarjából 10 dkg-os szeleteket vágunk. kissé kiverjük és széleiket éles késsel bevagdossuk. Mindkét oldalukat megszórjuk flekken fűszerkeverékkel, és vékonyan megkenjük olajjal. Az így előkészített hússokat egymásra rakjuk, és fóliába takarva a hűtőbe tesszük érlelni, ha lehet, a sütés előtti napon. Süthetjük rostélyon vagy nagyon felforrósított olajban (zsírban).

Vegyes saláta, káposztasaláta, paradicsomsaláta illik hozzá.

Brassói aprópecsenye

Hozzávalók: 60 dkg sertéscomb, 80 dkg burgonya, flekken fűszerkeverék, olaj vagy zsír.

A sertéscombot metéltre vagy apró kockára vágjuk. A forró zsiradékban barnára pirítjuk, majd megszórjuk flekken fűszerkeverékkel. Felöntjük néhány kanál húslével (leveskockából is lehet), fedő alatt puhára pároljuk, majd zsírára sütjük. A burgonyából hasábburgonyát készítünk, olajban kisütjük, óvatosan a húshoz keverjük, néhány percig együtt pároljuk.

Vegyes salátával, savanyúsággal tálaljuk.

*Sport- és
szabadidőruházat*

*Sport- és
szabadidőruházat*

*Sport- és
szabadidőruházat*

Gyártja:

SENIOR

VÁCI KÖTÖTTÁRUGYÁR

MIT TESZ A „SANSZ”

az Ön érdekében?

TISZTELT TÁRSKERESŐ!

Az általunk ajánlott társkeresési módszer szerint: 450 Ft befizetési díj ellenében egy éven át megküldjük Önnek mindazoknak a címét megbízóink közül, akik Önhöz hasonló társat keresnek. További egy éven át pedig címet már nem küldünk, de Önt ajánlani tudjuk más számára.

Természetesen csak megbízóink köréből tudunk társat ajánlani és előfordulhat, hogy akit Ön keres, a megbízáskor még nincs körünkben. A keresést azonban rendszeresen ismételjük, ezért nagy valószínűséggel megtaláljuk a később jelentkezők közül az Önnek megfelelő társat.

Nem vállalunk közvetítést azok számára, akiknek a személyi igazolványából házasságuk nincs kivezelve, még akkor sem, ha egyébként már elváltak!

Módszerünk előnyei:

nem kell olyan emberekkel megismerkednie, akik már eleve nem felelnek meg (az adatlapon jelzett) alapvető igényeinek,

időpazarlástól kíméljük meg,
közvetítési díjunk legolcsóbb az országban,
leghosszabb időtartamig keresünk,
nagy számú társkereső közül tudunk választani, mert közvetítünk az egész országban,

személyesen nem kell bennünket felkeresnie, elég, ha a nevét és címét közli. Kérésére díjmentes jelentkezési lapot küldünk.

Biztosítjuk, hogy a megbízást teljes titoktartással kezeljük, levélborítékunkon cégjelzést nem alkalmazunk.

Köszönjük érdeklődését!

Címünk:

„SANSZ” GMK. 1131 Budapest, Kedves u. 46.

Telefon: 298-839

VÁLASZTÉKOSABB FÜSZEREZÉS –

JOB B ÍZHATÁS 14 FÉLE FÜSZERKEVERÉKKEL

Grill, flekken, halízesítő, vadhús olasz, kínai, saláta, vagdalthús, magyaros, pástétom, tojásétel, levesízesítő, öt fűszer keveréke, provencei fűszerkeverék.

Két recept a sok közül:

MAGYAROS FÜSZERKEVERÉK

Magyaros tűzdel t sertésborda

Hozzávalók: 80 dkg sertésborda, füstölt szalonna, magyaros fűszerkeverék, olaj vagy zsír a sütéshez.

A sertésbordákat jól kiverjük és óvatosan megtűzdeljük szalonnacsíkokkal. Megszórjuk magyaros fűszerkeverékkel, fóliába csomagoljuk, másnapig pihentetjük, majd kevés zsiradékon hirtelen kisütjük. Sült burgonyával, vegyes nyári salátával vagy csalamádéval tálaljuk.

Sertéskaraj parasztosan

Hozzávalók: 80 dkg sertéskaraj, 60 dkg vöröshagyma, magyaros fűszerkeverék, olaj vagy zsír.

A sertéskarajt kicsontozzuk, bedörzsöljük a magyaros fűszerkeverékkel, tepsibe vagy tűzálló tálba tesszük, olajjal vagy zsiradékkal meglocsoljuk, sütőben megsütjük. Időnként locsolgatjuk, kevés vizet öntünk alá. Ha a karaj félig megsült, a megtisztított burgonyát és hagymát négyfelé vágjuk és a hús mellé tesszük. Ha szükséges, még utánaízesítjük a magyaros fűszerkeverékkel, saját levével időnként meglocsolva készre sütjük. A húst felszeleteljük, a hagymával kevert burgonyával körítjük.

SZÉP A FÉNYKÉP F O R T E P A P Í R O N
SCHÖN SIND DIE BILDER AUF F O R T E P H O T O P A P I E R
YOUR PICTURES ARE NICE ON F O R T E P H O T O P A P E R S

PHOTO FILMS
PHOTO
AND PAPERS

FÉNYKÉPEZÉSHEZ HASZNÁLJA A FEKETE-FEHÉR ÉS SZÍNES
F O R T E A N Y A G O K A T !

BENUTZEN SIE ZUM PHOTOGRAPHIEREN DIE SCHWARZ-WEISSEN
UND FARBIGEN F O R T E M A T E R I A L I E N !

USE IT TO THE BLACK-AND-WHITE AND COLOR
P H O T O - M A T E R I A L S M A D E B Y F O R T E !

F O R T E F O T O K É M I A I I P A R

2601 VÁC, VÁM UTCA 3. PF. 100. TELEX: 22-5022
HUNGARY

VÁLLALAT

ELEKTRONIKAI KERESKEDŐHÁZ-

A magyar elektronikai ipar
alkatrészellátására 1968-ban
létrehozott vállalat,
1987. január 1-től

**ELEKTRONIKAI
KERESKEDŐHÁZ-zá**
alakult.

Export és import tevékeny-
ségét ennek kapcsán kiterjesz-
tette és kész lebonyolítani a
magyar elektronikai és gépipar
bármely termékének értékesí-
tését, elsősorban konvertibilis
devizában fizető piacokon.

A korszerű kereskedelmi
irányzatnak megfelelően foglal-
kozik

- vegyesvállalatok alapítá-
sával,
- termelési kooperációk
szervezésével,
- bérmutkaügyletek lebo-
nyolításával,
- licenc és know-how szer-
ződések létrehozásával is.

Partnereinkkel tartós kapcsolat létrehozására törekszünk.

Kerese a kapcsolatot velünk!

ELEKTROMODUL
1390 Budapest, Postafiók 158
Telex: 22-5154
Telefon: (1) 495-340

Az ÁLLAMI BIZTOSÍTÓ új életbiztosítása
biztos anyagi bázisa lehet,

- ha dolgozni kezd . . .
- ha családalapításra gondol . . .
- ha lakásra gyűjt . . .
- ha gyerekeit támogatja . . .
- ha nyugdíjba megy . . .

Az a biztosítási forma, amely az Ön életében
bekövetkező változások szerint alakítható

Megköthető
bármikor,
bármilyen
időtartamra!

**Történhet
bármilyen
egy biztos... **

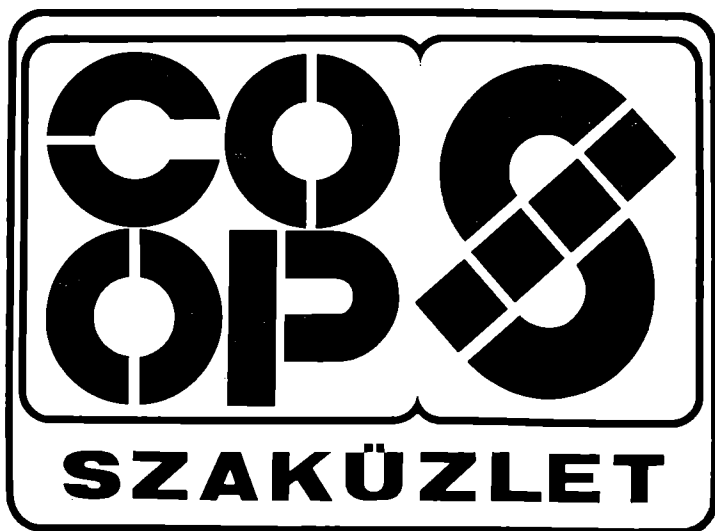
BÁRMERRE VISZ ÚTJA – KEZDJE A SKÁLÁNÁL!

A FOGYASZTÁSI
SZÖVETKEZETEK

SKÁLA-COOP

ÁRUHÁZAI ÉS

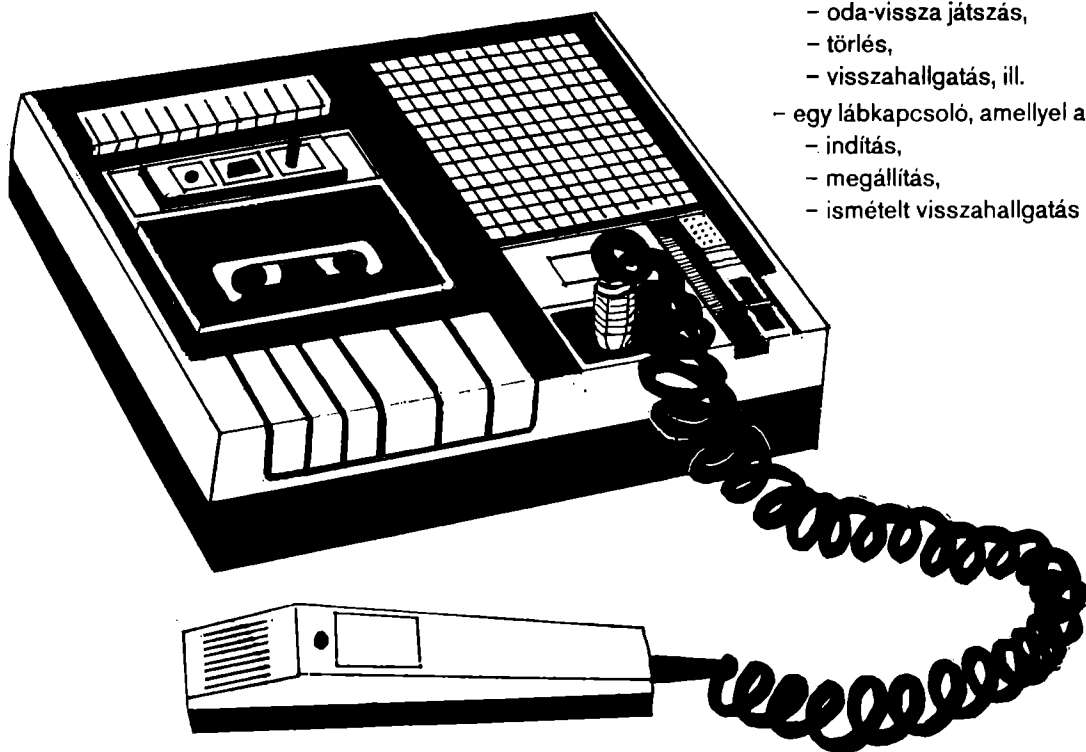

SZAKÜZLETEI

SZERTE AZ ORSZÁGBAN KÜLÖNLEGES
VÁLASZTÉKKAL, AZ ÉLELMISZER, RUHÁZATI
ÉS VEGYESIPARCIKKEK EGYEDI
ÁRUSKÁLÁJÁVAL VÁRJÁK KEDVES
VÁSÁRLÓIKAT

FIGYELEM!**A VAKOK MUNKÁJÁT,
TANULÁSÁT SEGÍTI A
DK 40 TÍPUSÚ DIKTAFON****TARTOZÉKAI:**

- kézikapcsolású mikrofon, amellyel
 - gyors szövegszerkesztés,
 - oda-vissza játszás,
 - törlés,
 - visszahallgatás, ill.
- egy lábkapcsoló, amellyel az
 - indítás,
 - megállítás,
 - ismételt visszahallgatás történhet.

Ára: 11588,- Ft.

**Kapcsolatfelvétel a BRG Kereskedelmi
Főosztályával a 803-535 telefonszámon
lehetséges.**

Tartalom:

A Vakok Világa c. folyóirat állandó rovatvezetőinek neve, a rovatok címe:

Dénes József: Sport rovat
Dr. Falvai Ferenc: Jogi rovat
Barna Zoltán: Zenei rovat
Gerdelics Ferenc: Közlekedési rovat
Seres Gáborné: Kulturális rovat
Kuminka Györgyné: Úttörő rovat
Seres Gáborné: Női rovat
Dr. Jáksó László: Politikai rovat
Kiss János: Egészségügyi rovat

		Oldal
<i>Gerdelics Ferenc:</i>	TUDÓSÍTÁS A VGYOSZ KÖZPONTI ELNÖKSÉGÉNEK 1987. AUGUSZTUS 20-I ÜLÉSÉRŐL	1
<i>Kiss-Varga József:</i>	BORSOD MEGYEI SZERVEZETÜNK HÍREI	2
<i>Mezei Istvánné</i>	EMBERTÁRSI SEGÍTŐKÉSZSÉG ÉS NEM SAJNÁLKOZÁS	3
<i>Csik Lajos:</i>	OLASZ VAKÜGYI KÜLDÖTTSEG SOMOGY MEGYÉBEN	4
<i>Sütő Klára:</i>	BÉKÉS MEGYEI TUDÓSÍTÁS	4
<i>Rózsa Dezsőné:</i>	HÍR OROSHÁZÁRÓL	4
<i>Csongrádi Istvánné:</i>	EMLÉKEZETES RENDEZVÉNY TATABÁNYÁN	5
<i>Várvölgyi János:</i>	SEGÍTSÜK EGYMÁST!	5
<i>Szonda Klára:</i>	VAKOK TÁJÉKOZÓDÁSA ÉS MOZGÁSA	6
<i>Dr. Szél Lajos:</i>	VAKVEZETŐ KUTYÁK KÉPZÉSE NEMZETKÖZI SZÍNVONALON	9
<i>Bartha Zsuzsanna:</i>	VAKTECHNIKAI ALAPKÉPZÉS MARBURGBAN	
<i>Marburger Beiträge</i>	FORDÍTOTTA: PÁLFI FERENC	12
<i>1987. I. sz.:</i>	EGY SZÉP ÉVFORDULÓ ÜRÜGYÉN	14
<i>Varró Attila:</i>	HÁNY ORSZÁGA VAN A FÖLDNEK	14
<i>Dr. Falvai Ferenc:</i>	KÖTÉSMINTÁK	16
<i>Pis Mátyásné:</i>	VEGYSZEREK A HÁZTARTÁSBAN	17
<i>Kiss János:</i>	CSAK ENNYI KELL...?	19
<i>Pétersz László:</i>	SZAVALÓVERSENY, FELHÍVÁS	21
<i>Jákói Attila:</i>	PÉTERSZ LÁSZLÓ TANÁRNAK	21
<i>Írász Kovács Klára:</i>	ESTI FELJEGYZÉS	
<i>Dénes József:</i>	IN MEMORIAM PÉTERSZ LÁSZLÓ	21
<i>Molnár István:</i>	ÚJRA IRISZ-KUPA SZENTENDRÉN	22
<i>Rigó Gabriella:</i>	NYÁRI ÉLMÉNYEINK	26
<i>Fintáné Őrsi Anikó:</i>	AKTÍV PIHENÉS	26
<i>Pinviczki György:</i>	FELHÍVÁS	27

HENTSCHEL '84.

A VAKOK ÉS GYENGÉNLTŐK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK
POLYÓIRATA

FŐSZERKESZTŐ: DR. JÁKSÓ LÁSZLÓ

FELELŐS KIADÓ: DR. BODI ISTVÁN FŐTTKAR

SZERKESZTŐ: BARRA ZOLTÁN

MŐSZAKI SZERKESZTŐ: ORBÁN JÓZSEF

FOTÓ: HOLLÓSY ZOLTÁN

KIADÓHIVATAL: BUDAPEST XIV., MÁJUS I. UT 57. TEL.: 210-445

70 5614 Pátria Nyomda — Felelős vezető: Vass Sándor vezérigazgató

ISSN 0209-5765